

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE COMMON LAW EN HET BURGERLIJK RECHT(*)

De verwantschap, de verschillen en de gelijkenissen tussen het stelsel van de Common Law en dat van het « Civiel Rechtelijk Systeem » werden vaak het voorwerp van verwarring door de uiteenzetting van tal van algemeenheden en bevestigingen ex cathedra, die ongetwijfeld alle een deel waarheid inhielden (1).

Het geldt hier echter een ingewikkeld probleem, dat tot in de diepste lagen van het sociale en politieke leven van twee verschillende beschavingen wortelt. Halve waarheden zijn in deze zeer gevaarlijk, omdat zij verwarring stichten in het aanpakken van een ingewikkelde en steeds wisselende werkelijkheid. De auteur is zich des te meer bewust van zulke verscholen gevaren, daar hij persoonlijk verschillende van deze eenzijdige gesteldheden doormaakte, die weldra werden tegengesproken door de rechtspraak en de werkelijke toepassing van beide stelsels.

De enige aangepaste techniek van de subtiële schakeringen van ons probleem bestaat in de ontleding van de afzonderlijke rechtsgevallen en een vergelijking daarvan, geprojecteerd op de ruimere achtergrond der traditie der rechtsbeoefenaars, van het rechtskundig materiaal en onderricht.

Analyse van de rechtsgevallen, zonder te letten op deze achtergrond, zou ons niet kunnen leiden tot conclusies van enige betekenis, want een rechterlijke beslissing reikt veel verder dan de eigenlijke uitspraak. Zij raakt tevens het verleden en de toekomst. Zij is zwanger van een geheel politiek en rechtskundig verleden. Ieder rechtsbegrip heeft ons wat mee te delen en niets is, op dit gebied, gevaarlijker dan een gebrek aan nieuwsgierigheid of een oppervlakkige lichtgelovigheid. Dezelfde termen hebben een verschillende betekenis overeenkomstig hun gebruik in het ene of het ander land en dezelfde juridische bedrijvigheid heeft er een verschillend karakter (2).

De rechterlijke functie is in de Anglo-Amerikaanse traditie, vaak het symbool geweest van en het werktuig tot bescherming van de rechten van de vrije burger (3). De Engelse Common Law, die de jurisprudentiële verwezenlijking bij uitstek is, werd ge-

leidelijk ontwikkeld door de Engelse rechters, als hoogste scheidsmannen en makers van 's lands recht, en dikwijls als reactie tegen de veeleisende verordeningen van de Koning.

Het is juist die onafhankelijkheid der rechters, die de Wetgevers van de Franse revolutie wensten te bestraffen en te vermijden in het civielrechtelijk systeem, door de codificatie en de instelling van een Hof van Verbreking (4), dat in hun ogen werd opgericht als een soort « vijfde kolom » in de rechterlijke organisatie, om toezicht te houden over de getrouwe toepassing van de bevelen der vertegenwoordigers van het volk. Zonder de belangrijke invloed van de Hoven te niet te doen, werd aldus zonder twijfel het politiek zwaartepunt verschoven van de rechterlijke naar de wetgevende tak van de staatmacht in de landen van civiel recht.

De houding van de Common Law-rechter ten overstaan van de rechtsbronnen is heel wat verschillend van die welke zijn ambtgenoot van het civielrechtelijk systeem aanneemt. De common law-jurist heeft voor zijn traditioneel recht een soort eerbied, die minder ontwikkeld is in de landen van burgerlijk recht. Hij rekent het tot zijn plicht dit wettelijk erfdeel te vrijwaren en is meer onwillig daarin wijzigingen te brengen. Belangrijke wettelijke veranderingen worden beschouwd met achterdocht en dikwijls beperkt door een interpretatie, die hun draagwijdte tot een minimum inkrimpt of te niet doet (5).

Menig common-law-jurist van de oudere generatie houdt er de vaste overtuiging op na dat de wetgeving noodzakelijk slecht gemaakt en onpractisch is uit hoofde van haar algemeenheid en abstractie. Een wet die nog niet getoetst werd aan en verklaard werd naar aanleiding van bijzondere rechtsgevallen, heeft weinig praktische betekenis in zijn ogen (6).

De Aglo-Amerikaanse wetgevers hunnerzijds hebben dezelfde wantrouwige houding aangenomen tegenover hun rechtsmachten. Zij voelen zich verplicht hun wetteksten omstandig op te stellen, met toevoeging van een sectie houdende definities en een eindbepaling krachtens dewelke de ongrondwettelijkheid van een gedeelte der wet het overige niet doet vervallen (7).

Het verschil in de sociale standing tussen de common law-rechter en zijn colliga van burgerlijk recht heeft ongetwijfeld ook invloed. Het rechterlijk ambt in de

(*) Deze bijdrage vormt de inleiding tot ons doctoraal proefschrift (S.J.D.) aan de Universiteit van Harvard, Common v. Civil Law. Judicial Method in the Law of Torts.

Anglo-Amerikaanse landen wordt beschouwd als een beloning na een lange rechtspraktijk. Dikwijls is het innig verbonden met het behaalde welslagen in de politiek of in een academische of professionele loopbaan (8). Vandaar in vele gevallen een gewisse neiging naar juridisch conservatisme en een zeker wantrouwen voor grote juridische veranderingen.

Heden ten dage is integendeel in België en Frankrijk de Magistratuur een gesloten beroep, dat iemand moet aanvragen, wil hij de top bereiken, en de rechters van burgerlijk recht schijnen dikwijls jong voor de common law-bezoekers. Het is een levenslange « job » met grote vastheid; en de onafhankelijkheid tegenover de politiek of de economische bedrijvigheid geven de rechter van het civielrechtelijk systeem een vrijere en soms meer progressieve houding tegenover bestaande rechtsbronnen (9).

In de jongste tijd, bijzonder sedert de eerste wereldoorlog, werden de rechters van burgerlijk recht ook meer aangeworven uit lagere sociale standen dan vroeger. De Magistratuur werd vroeger gewoonlijk bevolkt door leden van de welhebbende adel, die deze functie aanvaardden als een eer, en niet zozeer voor de bezoldiging. De democratisering van het rechterlijk personeel ging echter niet gepaard met een verhoging van de vergoeding en bracht de Magistratuur tot een lagere stand, die haar nader bracht tot de gemene man en diens noden.

Ten slotte, de wijze waarop juristen van de common law en die van burgerlijk recht hun beroep aanleren, heeft ook invloed op ons probleem. De jurist van het common law-systeem leerde zijn beroep meestal als stage-doende bij een oudere advocaat; hij ontwierp de besluitschriften in deze studie, vergezelde hem naar de rechtbank en woonde colleges bij van de « Inns of Court ». Zijn rechtsvorming was hoofdzakelijk concreet en praktisch en dit is het bijzondere kenmerk gebleven van het Anglo-Amerikaanse onderwijs. Niet alleen houden zekere Staten steeds vast aan het oude stelsel van « law reading », maar ook de rechts-faculteiten hebben veel overgehouden van de oude methode door het bestuderen van de verzamelingen van rechtspraak (case books), door het houden van besprekingen in het auditorium en door mondelinge debatten voor fictieve rechtbanken (9a). Zulk een onderricht door middel van individuele rechtsgevallen drukt een kenschetsende stempel op de gehele rechtspraktijk van het Common Law-stelsel, en leidt veelal naar een grotere versplintering van het recht.

Het onderwijs in de civielrechtelijke opvatting is meer abstract, stelselmatig en algemeen. Het wordt gegeven door het houden van colleges, die dikwijls de logische orde van hoofdstukken en artikelen van de Code's en wetten volgen. Over het algemeen wordt minder aandacht gewijd aan de rechtspraak of de behandeling voor de rechtbanken. Desniettemin openbaart zich een beslist nieuwe strekking in de richting van meer praktisch werk (10).

Dit verschil in de methoden tot opleiding is niet beperkt tot de juridische vorming en de oorzaak ervan ligt wellicht dieper, namelijk in het onderscheid tussen de Anglo-Amerikaanse en de continentale denkwijze. Descartes, Spinoza en Kant waren opbouwers van stelsels, terwijl Bacon, Hobbes en Locke de profeten waren van het moderne empirisme.

Na aldus het sociologische klimaat te hebben geschetst, kunnen wij beter het probleem van de betrekkingen tussen de regimes van burgerlijk recht en van de Common Law begrijpen.

I. - Het probleem beschouwd van de zijde van het civielrechtelijk systeem

Ai De codificatie.

Van al de kenmerken van het civielrechtelijk systeem is de codificatie voor de common law-rechtsgeleerde misschien het moeilijkst te aanvaarden en te verstaan. Zelfs een zo diep denkende jurist als Holmes heeft ze volkomen verkeerd begrepen (10a).

Het burgerlijk wetboek van 1804 was noch in de geest van zijn makers, noch in zijn werkelijke toepassing wat sommige common law-rechtsgeleerden menen.

Portalès, die zelf een rechter was in het hoogste Hof, heeft beter dan wie ook, ingezien dat het noodzakelijk was een ruim veld voor initiatief aan de rechters te laten. Hij wist dat een tot in de kleinste bijzonderheden uitgewerkte wetgeving niet kon opge maakt en gebruikt worden, dat het sociale en economische leven zo ingewikkeld en onvast is, dat het steeds de meest zorgzame en oplettende wetgever zou verschalken (11).

Sommige hoofdstukken van het burgerlijk wetboek vergden noodzakelijk een uitwerking tot in de detailpunten, b.v. wat betreft het opmaken van de akten van geboorte, huwelijk, overlijden. Deze overvloed van omstandige regeling heeft nochtans niet kunnen verhinderen dat sommige bepalingen in onbruik zijn geraakt, zoals artikel 55 B.W.B., dat voorschrijft dat het pas geboren kind aan de ambtenaar van de Burgerlijke Stand wordt vertoond, en artikel 77 B.W.B., dat aan deze ambtenaar de verplichting oplegt zich in de woning van de overledene te begeven om het overlijden vast te stellen. De persoonlijke tussenkomst van de ambtenaar van de burgerlijke stand werd in de beide gevallen vervangen door een geneeskundig attest (11a).

Een gelijkaardig in onbruik geraken kwam tot stand wat betreft de bepalingen over de afwezigheid (artikel 112-143 B.W.B.) (12), de veepacht (artikel 1800-1830 C.C.) en het dotale stelsel (art. 1540-1581 C.C.) (12a). Tenslotte, de inhoud van sommige bijzondere bepalingen van de Code is volkomen gewijzigd door de jongere rechtsinterpretatie (13).

Menig ander onderwerp — zoals de burgerlijke verantwoordelijkheid, de contracten, het personenrecht — werd opzettelijk gehouden op het plan der beginselen omdat de wetgever de toekomstige ontwikkeling ervan voorzag.

De economische, sociale en politieke omstandigheden van 1804 zijn gans veranderd, terwijl de wetgeving geen gelijke tred gehouden heeft met deze gewijzigde wereld. Het grootste gedeelte van deze taak van aanpassing van de rechtsprincipes uit het begin der 19^e eeuw aan de nieuwe wereld van de 20^e eeuw is langzaam maar zeker vervuld geworden door de rechter van het civielrechtelijk systeem (14).

De verandering in de zakentechniek, de massaproductie, het groeiend aantal tussenpersonen en kleinhandelaars, de overdracht en her-overdracht van de handelszaak met clause van niet-mededinging (15) hebben het hoofdprincipe van de relativiteit der contracten ernstig aangetast.

De verschillende vormen van de verkoop op afbetaling en de nieuwe bank-methoden hebben een ommekeer gebracht in het traditionele begrip van de verkoop (16).

De ontdekking en aanwending van nieuwe bronnen van energie hebben het aantal ongevallen zodanig vermeerderd en tezelfder tijd het opsporen van de oorzaken zodanig bemoeilijkt, dat men zich afvraagt of het traditionele begrip van de schuld in die sfeer

nog wel aangepast blijft (17); de aangroei in volume van de verantwoordelijkheidsverzekering heeft voorzeker dit wankelend begrip niet hersteld (19).

De nieuwe bouwtechniek en de gevaren ervan voor de belendende eigendommen hebben doen blijken, dat de wettelijke notie van het eigendomsrecht niet zo absoluut is als in artikel 544 B.W.P. is voorgesteld; zij heeft aanleiding gegeven tot het nieuwe quasi-delict van het rechtsmisbruik dat door de rechtbanken meer en meer wordt toegepast (19).

De snelle en gemakkelijke midellen van vervoer en de daaruit voortvloeiende demographische en economische veranderingen, hebben van het Internationaal Privaat Recht een afzonderlijke en buitengewoon belangrijke tak van de rechtswetenschap gemaakt.

Een sociale ommekeer van het grootste belang, namelijk de langzame maar zekere ontwakning van de arbeidende klasse en de wettelijke ontvoogding van de vrouw, is samengegaan met de economische revolutie. In de landen van het civielrechtelijk systeem heeft de wetgevende tak van de Staatsmacht het ruimste aandeel gehad op beide gebieden, maar deze arbeid werd voorbereid (21), aangepast en uitgebreid door de rechtbanken. De rechters van het civielrechtelijke systeem hebben onschatbare hulp, richtlijnen en aanmoediging voor hun ontzaglijke aanpassingsarbeid gevonden in de standaardwerken der rechtsgeleerden, zoals Gény (22), Saleilles (23) en Duguit (24).

* * *

B. De precedenten (24a).

Deze groeiende rechterlijke bedrijvigheid heeft natuurlijk een ernstige invloed gehad op de functie en de waarde van de precedenten in het civielrechtelijk systeem.

Precedenten hebben steeds een belangrijke impliciete kracht van traditie en gewoonte in elk rechtsregime. Zij hebben het belangrijke voordeel, dat zij reeds getoetst zijn en aanvaard werden door de beroepslieden, zowel als door de gedingvoerende partijen. Er is een bijzondere hoeveelheid moed, ijver en bekwaamheid vereist om het begane pad te verlaten, en dit is nog meer waar wanneer de precedenten werden onderzocht en bekrachtigd door een hiërarchie van rechtbanken, waarvan de leden gedeeltelijk werden uitgekozen en bevorderd op het advies van hun oudere collega's, die hunnerzijds geacht worden betere juristen te zijn.

De meeste rechters van het civielrechtelijk systeem vermijden zorgvuldig de gevoelens van hun meerderen te krenken en vrezten ten eerste de vernietiging van hun beslissingen door het Hof van Beroep, terwijl dit Hof zelf tracht in de lijn te blijven ten aanzien van het Hof van Verbreking. Een « verbroken » beslissing klinkt dikwijls als een verwijt of een waarschuwing.

De wijze waarop de precedenten worden gebruikt door de rechtbanken en de juristen van het civielrechtelijk systeem is dan ook vol betekenis voor het groeiend belang ervan. De Procureur-generaal, in zijn vordering voor het Hof van Verbreking, ontleedt de voorgaande beslissingen en tracht aan te tonen, dat de voorgestelde oplossing slechts het logisch gevolg is van de vroegere beslissingen van het Hof (25). De lagere rechters halen meer en meer bepaalde precedenten aan, niet alleen om een zekere richting in de interpretatie te bevestigen, maar ook om te bewijzen, dat een nieuw principe werd gehuldigd (26). Een van de voornaamste zorgen van de advocaten

is precedenten te ontdekken voor hun mondelinge bewijsvoeringen en geschreven conclusies, teneinde de rechtbank te overtuigen van de gegrondheid van hun redenering.

De publiciteit, die aan de beslissingen van de rechtsmachten wordt gegeven, is een ander element dat de groeiende belangstelling voor de precedenten in het civielrechtelijk systeem bewijst en bevordert (27). In alle landen van het civielrechtelijk systeem publiceren niet officiële verzamelingen de meest belangrijke beslissingen van het Hof van Verbreking, de Hoven van Beroep en de lagere rechtbanken, die voor leden der magistratuur en de balie noodzakelijke professionele werktuigen zijn geworden.

In schier alle juridische tijdschriften is het deel dat gewijd is aan de weergegeven beslissingen het belangrijkste. « La note d'arrêt » of de critische commentaar bij rechterlijke beslissingen, die altijd een voorname rol heeft gespeeld in de ontwikkeling van het burgerlijk recht, wordt meer en meer gebruikt.

Het toenemende juridische belang van de rechterlijke beslissingen werd ook erkend door de uitgevers van wetboeken, die onder de voornaamste artikels van de Code de bijzondere beslissingen, die de wettekst hebben verklaard of zijn toepassing gewijzigd, laten afdrukken. Sommige gedeelten van de Codes gelijken tegenwoordig zeer op de Amerikaanse « Restatements ».

Een werk zoals Capitant's « Les grands arrêts de la jurisprudence civile » en de praktische oefeningen, die in vele rechtsfaculteiten opgehouden hebben louter theoretisch te zijn, toont aan, dat de nieuwe richting ook binnengedrongen is in deze eerbiedwaardige instellingen van het rechtsonderwijs.

De samenloop van al die factoren heeft een civilist ertoe gebracht te zeggen, dat in het civielrechtelijk systeem een beslissing van het Hof van Verbreking werkelijk een muur vormt voor de rechtsbeoefenaar (28).

II. - Het probleem beschouwd vanuit het standpunt van het Common Law-systeem

Het meer functionele begrijpen en gebruiken van het Burgerlijk Wetboek en van de wetten aan de ene kant, en het gelijktijdig toenemen van het belang en van de waarde der rechterlijke beslissingen aan de andere kant, hebben de gaping verminderd, die bestond tussen het regime van burgerlijk recht en dat van de Common Law, waar wij een evolutie in omgekeerde richting waarnemen in de regel van het « stare decisis » en tevens in de houding van de Common Law tegenover de wetgeving.

A. De precedenten.

De regel dat de vroegere beslissingen bindende kracht hebben voor de rechtbanken van de Common Law heeft sommige belangrijke wijzigingen ondergaan. Gedurende de vormingsperiode van de Common Law hadden precedenten niet de geheiligde waarde die zij later verkregen. Zij hadden het normale voordeel te bestaan en, zoals in elk ander rechtsregime, was er een natuurlijke neiging bij de rechters van de Common Law om dezelfde regeling toe te passen in dezelfde omstandigheden (29).

Daarna, bij de vermeerdering van het aantal rechterlijke beslissingen en de meer gekenmerkte hiërarchie der rechtbanken, nemen wij een versterking waar van de waarde der precedenten, die in de 19^e eeuw steeg tot de starre regel van het « stare decisis ». Een beslissing van het « House of Lords » in Engeland en in mindere mate, van het hoogste gerecht in een

Staat van de Verenigde Staten, is werkelijk een stop-signaal tevens voor de magistratuur en voor de balie.

Ten huidige dage heeft de onophoudende vloed van nieuwe beslissingen, uitgaande van tal van jurisdicties, de praktische waarde van de Common Law-precedenten gewijzigd, in Amerika echter meer dan in Engeland (30). Het gevaar van deze juridische ongebondenheid ten aanzien van de voortzetting van het precedenten-stelsel zelf werd in Amerika dieper gevoeld, waar de « Restatements » van het American Law Institute een vergelijk vormen tussen de zuivere rechterlijke rechtsvinding en een soort van codificatie (30a). De regel van het « stare decisis » blijft in theorie steeds een strikte Common Law-techniek, maar zijn praktische toepassing is geheel anders. Het bestaan van zo vele en dikwijls zich tegenprekende precedents laat aan de Common Law-rechter een breed veld open, waar hij een precedent kan vinden voor om het even welke regeling, die hij wenst aan te kleven, en maakt het veel gemakkelijker een hinderlijke beslissing te vergeten of over te slaan. Wat meer is, menig Common Law-rechter heeft de uitgestrekte mogelijkheid en de subtiële techniek ontdekt het voorliggend geval van het vroegere te onderscheiden, hetzij in feite, hetzij in rechte (31).

Ten slotte heeft de mechanische rechtspraak-doctrine (slot, machine theory) door Austin geïnspireerd een gevoelige achteruitgang geboekt bij het opkomen van het Amerikaanse juridische realisme, waarvan de voorstanders Dean Pound (32) en Professor Llewellyn (33) pleiten voor een « engineering approach » in de jurisprudentiële arbeid.

De Amerikaanse rechterlijke wereld stond aanvankelijk onwillig tegenover deze oproep tot de strijd, maar het grote gezag van rechters als Holmes, Brandeis, Cardozo, Learned Hand en Douglas, bewijst dat de nieuwe ideeën dieper wortel hadden geschoten dan gemeenlijk werd vermoed.

Al deze factoren samen hebben de Common Law-doctrine van het « stare decisis » gewijzigd tot een nieuwe houding van de Common Law-rechters tegenover de precedents, welke houding veel meer verwant is met die van burgerlijk recht tegenover hetzelfde probleem (34).

Welbepaalde precedents hebben in het algemeen opgehouden strikte perken te zijn, om te worden: aanwijzingen van de strekking der algemene beginselen van het recht. Deze streving is bijzonder duidelijk in het Amerikaans grondwettelijk recht (35).

De voortschrijdende vrijheid verkregen tegenover de precedents heeft de Common Law-rechters ertoe gebracht hun stelsel vanuit een hoger plan te beschouwen en zijn grote lijnen te ontdekken (35a). Deze houding is, weliswaar, ver van algemeen in de Common Law en er zijn steeds nog Common Law-rechters die blijven bij de strikte toepassing van « stare-decisis »; maar de waarde van een stelsel ligt wellicht in zijn streving naar verbetering.

B. Wetgeving en codificatie.

Codificatie is aan de Common Law-traditie nooit zo vreemd geweest als auteurs van de Common Law het wel voorstellen. J. Bentham, in Engeland bereidde de weg voor Sir Frederick Pollock tot het opmaken van een Burgerlijk Wetboek voor India, en D.D. Field, in New York, was de voorstander van een codificatie in Amerika, waar zijn Civil Code, die verrassend gelijkt op de Code Napoleon, werd aangenomen door verscheidene Amerikaanse Staten en thans nog wet is in Noord- en Zuid-Dakota, California, Idaho, Oklahoma en Montana (36). Louisiana heeft steeds het burgerlijk

wetboek behouden, dat het verkreeg onder het Franse regime.

De sociale, economische en politieke veranderingen van het begin der 20^e eeuw brachten een nieuwe toevloed en gaven vanzelfsprekend nieuw belang aan de wetgevende arbeid in landen van het Common Law-systeem.

In Amerika waren het de federale wet betreffende de verantwoordelijkheid van de werkgevers (Federal Employers Liability Act.), de verschillende wetten op de arbeidsongevallen (Workmen Compensation Act.), de talrijke federale rechterlijke wetten (Federal Judiciary Acts.), met als toppunt de nieuwe « Judicial Act » van 1948, de « Warner Act », de « Lanham Act », de « Taft-Hartley Bill » en vele andere wetten, en in Engeland, de revolutionaire sociale wetgeving van de Labourregering (37), die allemaal tot bewijs strekken van het gestadig groeiend belang, zowel wat de hoeveelheid als de hoedanigheid betreft, van de legislatieve arbeid in de landen van de Common Law. Zulks heeft natuurlijk een nieuw interesse gegeven aan en vele problemen doen oprijzen ten opzichte van de interpretatie der teksten (38).

Eerder dan de traditionele politiek van wantrouwen en van verijdeling tegenover de doelstellingen der wetgevende macht te volgen, heeft menig Common Law-rechter zich een soort van rechterlijke gereserveerdheid (Judicial asceticism) (39) opgelegd, waarvan de rechters Holmes, Cardozo, Stone, Frankfurter en Douglas de bijzondere vertegenwoordigers blijken te zijn. Zij eerbiedigen de bedoeling van de wetgever, zonder er op te letten hoezeer zij in strijd is met hun persoonlijke opvatting. Zij hebben de vrees voor de wetgeving verlaten, alsmede de overtuiging dat wetteksten, als tegenstrevers van de Common Law, streng moeten worden beperkt.

Het hoogste Hof der Verenigde Staten heeft een geheel stel van regelen opgebouwd om de omvang en de veelvuldige aanwending van zijn macht tot gerechtelijke herziening (Judicial Review) te beperken, naarmate meer vertrouwen werd gesteld in de wetgevende arbeid (39a). Sommige gebieden van het recht vorderen beoordelingen betreffende een te volgen politiek, die niet liggen in het veld van de rechtbanken, maar behoren tot de taak van de wetgever. Wanneer de bedoeling van de wetgever helder is, hebben de rechtbanken de plicht volledig gevolg te verzekeren aan het nagestreefde doel (40).

De rechtschepende taak van Common Law-rechtbanken wordt beperkt tot de bestaande leemten « interstitial legislation » (41). De Common Law moet geleidelijk en met grote voorzichtigheid te werk gaan in haar arbeid van aanpassing der oude beginselen aan de nieuwe toestanden.

Deze opvatting is opnieuw niet algemeen en vele verbeteringen moeten eraan toegevoegd worden; maar bij de vooraanstaande vertegenwoordigers van de Common Law-traditie bestaat er een wel gekenmerkte strekking om de wantrouwige houding tegenover de wetgever te verlaten. Zij kwam tot uiting bij de onlangs gevoerde polemiek aangaande de verdiensten en het nut van de nieuwe handelscode in de Verenigde Staten (42).

Het zwaartepunt van het Common Law-regime en dat van het civielrechtelijk systeem liggen steeds uit elkaar: de haard van de privaatrechtelijke rechtschepping in de Common Law is steeds hoofdzakelijk een rechterlijke taak, terwijl in het civielrechtelijk systeem die taak steeds hoofdzakelijk van wetgevende aard is. Niettemin, onder de druk van gelijkwaardige sociale, politieke en economische invloeden, vertonen zij een

neiging om langzamerhand te gaan samenvallen. Ofschoon de verschillen tussen die twee regimes minder scherp en meer subtiel zijn geworden, zijn zij echter niet van zodanige aard, dat zij mogen verwaarloosd worden. Integendeel, het feit dat het probleem thans meer een kwestie van nuance is geworden, maakt het meer interessant.

J. BLONDEEL.

(1) O. W. Hames, Codes and the Arrangement of the Law, V. Am. Law. Rev. p. 1 (1870); idem, the Codes of Iowa, VII Am. Law. Rev. p. 318 (1875); Henry, Jurisprudence constante and Stare Decisions, 15 Am. Bar. Ass. Journal, (1929); Deak, The place of the case in the Common and the Civil Law, 8 Tul. L. Rev. 337, Ireland, The Use of Decisions by U. S. Students of the civil law, 8 Tul. L. Rev. 358 (1934); R. L. Goodhart, 50 L. Q. Rev. 40; W. S. Holdsworth, Case Law, 50 L. Q. Rev. 180 (1934); R. Parker, The criteria of the Civil Law, VII The Jurist, No. 2 (1947); Minder polemisch dan Goodhart and Holdsworth's pennetwist in het Law Quart. Rev. en dan Deak en Ireland's twistgeschied in het Tulane L. Rev. zijn de uitstekende bijdragen van Allen, Case Law, An Unwarranted Intervention, 51 L. Q. R. 333; idem, Law in the making, 4 th. ed.; Friedmann, Legal Theory, Ch. 24 (1949); Radin, The Trail of the Calf, 32 Cornell L. Q. 137; Seagle, The Quest for Law, 278 (1941). F. H. Lawson, Negligence in het Civil Law, Oxford Univ. Press (1950). Voor meer bibliografische gegevens zie Friedmann, op. cit.; Allen, op. cit.; Pirsig, Cases and Materials on Judicial Administration, 261 (1946).

(2) Vergelijk o.m. de functie van de vervolgende ambtenaar in Europa en in Amerika. De « District Attorney » in Amerika is eigenlijk geen lid van de rechterlijke orde, maar een praktiserend advocaat, verkozen bij algemeen stemrecht, ten einde de middelen (evidence) van de Staat te doen gelden in strafzaken. Hij pleit aan de balie in gewone kledij en op gelijke voet met de verdediging. In de landen met een civielrechtelijk systeem, integendeel, is de Procureur des Konings of der Republiek werkelijk een lid van de Magistratuur, en neemt plaats naast de zetel van de rechters, tegenover de verdediging. Hij is het orgaan der wet, « l'organe de la loi », niet alleen om de middelen van de Staat te laten gelden in strafzaken, maar ook om te waken over de trouwe toepassing en interpretatie van de wet in burgerlijke zaken. Dit verklaart de zeer belangrijke rol van de Procureur Generaal in de Hoven van Beroep en het Hof van Verbreking, waar hij, in zijn vorderingen en conclusies voor het Hof, de juiste interpretatie van de wet weergeeft.

(3) Plucknett, A concise history of the Common Law; 2 d. ed. ch. VII; R. David, Traité Élémentaire de Droit Civil Comparé, 1950, blz. 279 en volg.

(4) Gény, Méthode d'interprétation et sources en droit privé positif, I; L. Cornil, La Cour de Cassation, Considérations sur sa mission, mercuriale du 15 septembre 1950, Journal des Tribunaux, 24 sept. 1950, p. 489 et suiv.

(5) Zie o.m. de eerste jurisprudentiële reactie tot de Workmen's Compensation Acts, Yves v. South Buffalo R. Co. 201 N. Y. 271 (1911); zie ook « hoe de Amerikaanse Hoven het wetgevend doel van de Federal Employers Liability Acts gedurende lange tijd hebben geneutraliseerd door een enge interpretatie », Wilkerson v. Mc Carthy, 336 U. S. 53, 69, (1949); (uitstekend vonnis van Mr. Justice Douglas); een arrest van het Hoogste Hof van Utah, 185 P. 2 d. 963 te niet gedaan in Coray v. Southern Pac. Co. 335 U. S. 520 (1949). In Constitutioneel Recht zie Lochner v. New York, 198 U. S. 45 (1905) en Adkins v. Children's Hospital, 261 U. S. 525 (1923).

(6) Voor een typisch voorbeeld van deze oudere common law-opvatting, zie o.m. Prof. Williston's artikel tegen de aanvaarding van het nieuwe wetboek van koophandel, The Law of Sales in the proposed Uniform Commercial Code, 63 Harv. L. Rev., 561, 562 (1950); en Prof. Corbin's antwoord daarop in 50 Yale L. Journal 821 (1950).

(7) Zie o.m. The Lanham Act, 15 U.S.C. § 81 et. seq. (1946).

(8) Voor een uitstekende beoordeling van het sociaal belang der rechterlijke bediening in Amerika, zie A. de Tocqueville, Democracy in America (Oxford Univ. Press); J. W. Hurst, The Growth of American Law, 1950, p. 3, 4, 185 en volg.

(9) Zie o.m. in Frankrijk, de jurisprudentiële geschiedenis van het eerste paragr. van art. 1384. B.W.B.

(9a) Zie Blondeel, Het juridisch leven in de U.S.A. R.W. 1951, kol. 1204.

(10) A. Tune, in Journal of Legal Education (1949).

(10a) Holmes, Codes and the Arrangement of the Law, V. An. L. Rev. 1.

(11) « Les besoins de la société sont si variés, la communication des hommes est si active, leurs intérêts sont si multiples et leurs rapports si étendus, qu'il est impossible au législateur de pourvoir à tout... Un code, quelque complet qu'il puisse paraître, n'est pas plus tôt achevé que mille questions inattendues viennent s'offrir au magistrat. » L'office de la loi est de fixer, par de grandes vues, les maximes générales du droit; d'établir les principes féconds en conséquences, et non de descendre dans le détail des questions qui peuvent naître sur chaque matière. C'est au magistrat et au jurisconsulte pénétrés de l'esprit général

» des lois, à en diriger, l'application ». (Portalès, Discours préliminaire, zie Locré, lég. civ. Paris, 1827, I, pag. 257 - 258).

(11a) E. Van Dievoet, Le Droit Civil en Belgique et en Hollande (1948) p. 239.

(12) De bepalingen van de afwezigheid zijn wederom actueel geworden na de laatste oorlog.

(12a) Van Dievoet, op. cit., p. 238, 239, 354 voor andere voorbeelden.

(13) Zie o.m. de nieuwe interpretatie van art. 1733 en 1734 B.W.B.; Belgische Verbr., 15 Februari 1934, Pasicrisis, 1945, I, 34, met conclusies van Prof. Gen. Cornil.

(14) Saleilles, Les accidents de travail et la responsabilité civile, blz. 1 (1897); Esmein, Rev. Trim. Dr. civ. (1949), blz. 489; Renard, note sous Cass. belge 18 janv. 1945, Rev. crit. Jur. belge, (1947) p. 95; Walton, Delictual Responsibility in Civil Law, 49, L. Q. R. 70, 79; voor een goed overzicht van de rechtspraak in België en Nederland gedurende de XIXe en XXe eeuwen, zie van Dievoet, Le droit civil en Belgique et en Hollande (1948); A. Tunc, Rev. Trim. Dr. civ. (1946), blz. 211.

(15) Brussel, 31 Mei 1947, Journal des Tribunaux, 1947, blz. 465 en noot Coppens.

(16) Llewellyn, Horse Trade and Merchants' Market in Sales, 52 Harv. L. R. 725, 873.

(17) Voor enkele statistieken van auto-ongevallen zie: Report by the Committee tot study compensation for automobile accidents (Columbia Univ. Council for research in Soc. Sciences) (1932); R. Polet, la responsabilité civile des automobilistes (1937), blz. 39; James & Dickinson, Accident Proneness and accident Law, 63, Harv. L. Rev. 769 (1950). Zie ook de uitstekende en originele studies van Prof. Philonenko. Essai sur la Responsabilité Civile. Belg. Jud. 1937, 385; Faute et Risque créés par les énergies accumulées, Rev. Trim. Dr. Civ. 1950, p. 305; Noot Dekkers bij Gent, 9 Maart 1950, Rev. Crit. Jur. Belge, 1951, 21, 26.

(18) F. James, Accident Liability Reconsidered: The Impact of Liability Insurance, 57 Yale & Journ. 549.

(19) Van Bogaert, Rechtsmisbruik in Volkenrecht, Brussel, 1949 - passim; Belg. Verbr., 7 April 1949, Pasicrisis, 1949, I; Rev. Gén. Ass. Resp. 1949, 4433 en noot Piret; Rev. Gén. Ass. Resp. 1949, 4432.

(21) Saleilles, op. cit.: Conclusie van Adv. Gen. Janssens de Bisthoven, Pasicrisis 1946, I, 156.

(22) Gény, op. cit., Idem, Science et Technique.

(23) Saleilles, op. cit., en zijn talrijke aantekeningen bij de arresten van het Franse Hof van Cassatie.

(24) Duguit, Traité de Droit Constitutionnel.

(24a) Ancel, Case Law in France, 16 Journal of Comp. Leg. 3rd. series Part I, p. 1 (1934).

(25) Zie o.m. Paul Matter bij Franse Verbr., Verenigde Kamers, 13 Februari 1930, D.P. 1950, I, 57, en Paul Leclercq bij Belg. Verbr., 4 Juli 1929, Pasicrisis, 1929, I, 261.

(26) Bgl. rechtb. Brussel, 28 Juni 1949, Rev. Gén. Ass. Resp. 1949, 4434.

(27) L. Cornil, La Cour de Cassation, Journ. Trib. (1950) 488, 496.

(28) Haesaert, Théorie Générale du Droit, 1948, p. 299.

(29) Plucknett, Op. cit. blz. 305, 312.

(30) Goodhart, Essays in Jurisprudence and the Common Law, Chap. III, Case Law in America and in England, p. 74 (1937).

(30a) Tune, Journal des Trib. 1951, blz. 577 en volg.; idem, Le projet de Code de Commerce des E.V., Rev. Int. Dr. Comp. 1952, blz. 75.

(31) Voor deze techniek, zie Friedmann, Legal Theory, 2d ed., blz. 287 en volg.

(32) R. Pound, Interpretations of Legal History, Harv. Uni. Press. 1946, etc.

(33) Llewellyn, A Realistic Jurisprudence, 30 col. L. Rev. 431; idem, The American Common Law Tradition and American Democracy, 1 Journal of Legal and Political Sociology (1942), 14, etc.

(34) Vergelijk o.m. de juridische techniek van Mr. Justice Cardozo in Mc Pherson v. Buick, 217 N.Y. 382 (1916) and Lord Mc Millan, in Donogoe v. Stevenson, (1932) A.C. 562 en die van Proc. Gen. Matter in D.P. 1930, I, 57 en Proc. Gen. Leclercq in Pasicrisis, 1929, I, 261.

(35) Zie o.a. het uitstekende artikel van Mr. Justice Douglas « Stare Decisis » in 49 Col. L. Rev. 735 en de tabellen in de bijlage overzicht gevend van de werkzaamheid van de « Supreme Court ». « So far as constitutional law is concerned, « stare decisis » must give way for the dynamic component of history. Once it does, the cycle starts again ». (p. 737)

(35a) Justice Frankfurter in Larson v. Domestic and Foreign Co. 337 U.S. 682, 706, 707.

(36) Mckusick, Codification of the Law, South Dakota Bar. Journal (Ooct. 1948); Tune, Rev. Int. Dr. Comp. 1952, p. 75, 78.

(37) Friedmann, Social Insurance and the Principles of Tort Liability, 63 Harv. L. Rev. 241.

(38) Frankfurter, Some Reflections on the Reading of Statutes, 47 Col. L. Rev. 544; Radin, Statutory interpretation, 43, Harv. L. Rev. 863.

(39) Lincoln Union, v. Northwestern Co, 335 U.S. 525 (1949); Wilkerson v. Mc Carthy 336 P.S. 53, 68 (1949); zie ook Douglas, Stare Decisis, 49 Col. L. Rev. 735, 751.

(39a) Blondeel, Rev. Dr. Int. et Dr. Comp., 1950, blz. 192, 196, 197.

(40) Coray v. Southern Pacific R.R. Co. 335, U.S. 520, 524 (1949).

(41) Holmes, Collected Legal Papers, passim.

(42) Zie supra noot 6.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 21 Februari 1952.

Voorzitter-verslaggever : M. Bail.

Advocaat-generaal : M. Colard.

Advocaten : Mrs Struye en della Faille.

Scheiding en deling van een nalatenschap. — De aanvaarding van een door de de cujus gegeven optie tot aankoop van een onroerend goed door een der erfgenenamen is geen handeling in de zin van art. 888 B.W.

Doordat de optie tot aankoop van een onroerend goed na het overlijden van de belover door een zijner erfgenenamen werd aanvaard, viel het onroerend goed buiten de te verdelen boedel en werd het niet op grond van een erfrecht verworven.

De aanvaarding van de optie had niet ten doel de onverdeeldheid ten aanzien van dit onroerend goed te doen ophouden maar was de uitoefening van een recht, dat de nalatenschap bezwaarde met het gevolg, dat het bedrag van de koopprijs en niet het onroerend goed deel uitmaakte van de te verdelen boedel.

Deze handeling was geen verkoop in de zin van artikel 888 B. W.

De Meester-Descamps t/ Descamps e.a.

Gelet op het bestreden arrest van 14 December 1949 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

Overwegende dat de voorziening het arrest enkel critiseert voor zover het uitspraak doet over de zaak ingeschreven sub nummer 2972 van de algemene rol van het Hof van Beroep;

Over het eerste middel, schending van artikel 97 der Grondwet, van de artikelen 887, 888, 1118, 1317, 1319, 1320, 1322, 1582 en 1583 van het Burgerlijk Wetboek, en van de bewijskracht der onderhandse pachtakte met optie van 1 Januari 1936 en van de notariële akte van verdeling en optielichting vóór notaris Ameysen op 30 Januari 1942 verleden,

doordat het bestreden arrest — na vastgesteld te hebben dat hoger vermelde onderhandse akte aan eerste eiser in verbreking, schoonzoon van eerste verweerder in verbreking, een optierecht van aankoop van het betwiste huis had toegekend, dat deze optie door eisers in verbreking gelicht was geweest, en dat het in uitvoering van deze gelichte optie was dat het goed aan eisers was toegekend — beslist heeft dat deze toekenning terecht verdeling werd genoemd, dat zij onder toepassing viel van artikelen 887 en 888 van het Burgerlijk Wetboek, en dat zij aanleiding gaf tot vernietiging der verdeling wegens benadeling van meer dan een vierde,

dan wanneer het toekennen van een goed in uitvoering van een gelichte optie een verkoop uitmaakt en niet een verdeling,

dan wanneer dit a fortiori het geval is waar, zoals hier, de optie gegeven werd aan en gelicht door een schoonzoon van de de cujus die dus niet medegerechtigd was in de te verdelen massa,

dan wanneer dit nog blijkt uit de vaststellingen zelf van het bestreden arrest zodat dit arrest een tegenstrijdigheid vertoont in zijn motivering,

dan wanneer een verkoop slechts onder toepassing

valt van artikelen 887 en 888 van het Burgerlijk Wetboek voor zover hij als intrinsiek voorwerp heeft de onverdeeldheid tussen erfgenenamen te doen ophouden,

dan wanneer de hier besproken verkoop niet als voorwerp had de onverdeeldheid tussen erfgenenamen te doen ophouden maar wel te bepalen welke goederen tot de onverdeelde massa zouden behoren, en meer bepaald als gevolg heeft gehad dat niet het betwiste huis maar een som van 300.000 frank tot de te verdelen massa is gaan behoren :

I. *Over de grond van niet-ontvankelijkheid*, door verweerders hieruit afgeleid dat aanlegger vóór het Hof van Beroep tegen de eis niet zou hebben ingebracht dat de optie hem persoonlijk was toegekend geweest en door hem gelicht;

Overwegende dat, aangezien de omstandigheid dat de optie aan aanlegger en aan diens vrouw toegekend en door hem zou gelicht zijn geweest, dan wel aan aanlegger persoonlijk toegekend en door hem gelicht, generlei invloed heeft op de ten antwoord op het middel hierna aangenomen juridische oplossing; dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan aangenomen worden;

II. Over het middel :

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden arrest blijkt dat de vóór het openvallen der nalatenschap verleende optie van aankoop gelicht is geweest;

Dat hieruit volgt dat het onroerend goed wettelijk uit de te verdelen boedel gesloten kwam te zijn en niet verworven werd op grond van een erfrecht;

Dat de lichting van de optie niet ten doel had de onverdeeldheid nopens dit vast goed te beëindigen, maar de uitoefening uitmaakte van een recht dat de nalatenschap bezwaarde, met het gevolg dat het bedrag van de prijs deel uitmaakte van de te verdelen massa, en niet het onroerend goed;

Dat uit deze beschouwingen voortvloeit dat de aan de erfgenenamen opgelegde lichting van de optie geen verkoop heeft uitgemaakt als bedoeld door artikel 888 van het Burgerlijk Wetboek en dat om er anders over te hebben beslist het arrest de in het middel aangegevoerde wetsbepalingen geschonden heeft;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest worde overgeschreven in de registers van het Hof van Beroep te Gent en dat melding er van gemaakt worde op de kant van de vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 12 Februari 1952.

Voorzitter : M. Smetryns.

Raadsheer-Verslaggever : M. Bayot.

Advocaat-generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Inkomstenbelastingen. — De ingevolge de wet van 16 October 1945 geheven extrabelastingen en de daarop verschuldigde nalatighedsintresten mogen niet als bedrijfslast in mindering van de inkomsten worden gebracht.

Blijkens artikel 12 van de wet van 16 October 1945 mag de extrabelasting niet als bedrijfslast in mindering worden gebracht van de inkomsten. Deze bepaling is toepasselijk op de intresten, welke verschuldigd zijn in geval van nalatigheid in de betaling van de extrabelasting, omdat deze intresten, ingevolge artikel 13, par. 1, lid 2 der wet van 16 October 1945, een integrerend deel van de extrabelasting uitmaken.

N.V. Meubelfabriek L. Staepelaere en Zonen t/
Belgische Staat (Ministerie van Financiën)

Gelet op het bestreden arrest, de 19 Mei 1951 gegeven door het Hof van Beroep te Brussel ;

Over het enig middel : schending van de artikelen 97 der Grondwet : 12 en 19 der wet van 16 October 1945 ; 26 paragraaf 1 en 2 der wetten op de inkomstenbelastingen, samengeordend bij het besluit van 31 Juli 1943 of bij het Regentsbesluit van 15 Januari 1948, hierdoor, dat het bestreden arrest, in rechte, geweigerd heeft als aftrekbare bedrijfsuitgaven de verpagingsrenten te beschouwen die gedurende het jaar 1946 door eiseres voldaan werden op de door haar verschuldigde buitengewone belasting ;

terwijl de wet van 16 October 1945, zoals alle fiscale wetten, strikt dient geïnterpreteerd, en zij niet beschikt had nopens de verpagingsrenten, er zich toe beperkend aan te stippen dat de buitengewone belasting niet in mindering mag worden gebracht als bedrijfslast ;

Overwegende dat uit het bestreden arrest blijkt dat aanlegster in de loop van het jaar 1946 een som voldaan heeft van 270.968 fr. welke de moratoire intresten vertegenwoordigt, verschuldigd op de te haren laste geheven extra-belasting ;

Overwegende dat aanlegster beweert dat de betaling dier som dient te worden beschouwd als een bedrijfsuitgave welke zij gerechtigd is van haar inkomsten in mindering te brengen ; dat het bestreden arrest deze stelling afwijst ;

Overwegende dat blijkens artikel 12 van de wet van 16 October 1945, de extra-belasting niet als bedrijfslast in mindering mag worden gebracht ;

Dat deze bepaling toepasselijk is op de intresten welke verschuldigd zijn in geval van nalatigheid in het kwijten van gezegde belasting, omdat die intresten ingevolge artikel 13, paragraaf 1, alinea 2 der wet van 16 October 1945, een integrerend deel van de extra-belasting uitmaken ;

Overwegende dat uit deze beschouwingen volgt dat het bestreden arrest, door de voorziening af te wijzen, ingesteld tegen de beslissing van de directeur der belastingen waarbij uit de algemene onkosten de som van 270.968 fr. werd geweerd, welke de door aanlegster over het jaar 1946 verschuldigde moratoire in-

teresten vertegenwoordigde, geen der in het middel aangeduide wetsbepalingen geschonden heeft ;

Om die redenen ;

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 6 Februari 1952.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : MM. Mast en Buch.

Advocaat : Mr F. Tielemans.

1. **Rechtspleging.** — Verzoekschrift. — Datum.
2. - 3. - 4. **Nietigverklaring.** — Ontvankelijkheid. — Belang.
5. - 6. - 7. **Rijkspersoneel.** — Syndicale Raden. — Advies betreffende vraagstukken die verband houden met het geldelijk statuut. — Niet alleen wijzigingen. — Substantiële formaliteit.
6. **Nietigverklaring.** — Gronden. — Substantiële pleegvormen. — Advies syndicale raden Rijkbestuur.

1. *De datum van het postmerk op het bij aangetekende brief aan de Raad van State verzonden verzoekschrift geldt als datum van het verzoekschrift (2de geval).*
2. *De leden van een departementale raad van advies hebben belang bij de naleving der wettelijke bepalingen die de bevoegdheid van dit organisme regelen (2de geval).*
3. *De ambtenaar die behoort tot het personeel waarvan het kader en de barema's door het bestreden besluit werden vastgesteld, heeft er belang bij de nietigverklaring van het bedoelde besluit te vragen (2de geval).*
4. *De omstandigheid dat de toepassing van het bestreden besluit voor verzoeker een weddeverhoging voor gevolg zou hebben houdt niet in dat hij geen belang kan laten blijken om de vernietiging ervan te vragen, wanneer de bij dit besluit vastgestelde wedde lager is dan die waarop hij aanspraak maakt (2de geval).*
5. *Een besluit dat de weddeschalen van het personeel van een ministerieel departement vaststelt beoogt de regeling van een vraagstuk dat rechtstreeks verband houdt met het geldelijk statuut van het personeel en verwezenlijkt dit statuut. Alzo bepaalt de Koning de voorwaarden vereist voor het bestaan en de werking van het betrokken ministerie.*
6. *Het voorleggen van alle vraagstukken die verband houden met het geldelijk statuut van het personeel der Rijkbesturen aan de syndicale raden van advies bedoeld bij artikel 35 van het besluit van de Regent van 11 Juli 1949, is een substantiële formaliteit, waarvan de niet-naleving door de Raad van State met nietigverklaring wordt beteugeld.*
7. *De bevoegdheid van de syndicale raden is niet beperkt tot de belangen van de reeds bestaande ambten en geldt dus niet alleen voor de wijzigingen aan een bestaand statuut (1^e geval).*

Eerste geval.

Stevens en Mattart t/ Belgische Staat (Minister van Volksgezondheid en Gezin).

Verslaggever : de heer Buch.

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift dd. 14 Juli 1951;

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietigverklaring van het koninklijk besluit van 6 Juni 1951 tot vaststelling van het tijdelijk kader van het ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin en van de er aan verbonden bezoldigingen;

Overwegende dat verzoekers, in hun hoedanigheid van lid van de syndicale raad van advies van het ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, laten gelden dat het bestreden besluit geen melding maakt van het advies van de departementale syndicale raad van advies en dat, bij toepassing van artikel 35 van het besluit van de Regent dd. 11 Juli 1949, houdende syndicaal statuut van het Rijkspersoneel, gewijzigd bij het besluit van de Regent dd. 12 October 1949, het bestreden besluit voor advies aan de syndicale raad diende overgelegd; dat, volgens verzoekers, het inwinnen van dit advies een substantiële pleegvorm is die op straf van nietigheid dient nageleefd;

Overwegende dat artikel 35 van het Besluit van de Regent dd. 11 Juli 1949 houdende syndicaal statuut van het Rijkspersoneel bepaalt dat alle vraagstukken die verband houden met het administratief en geldelijk statuut van het personeel, de rangschikking van de beambten en de qualificering van de betrekkingen, door de betrokken ministers of door de erkende syndicale organisaties aan de syndicale raden van advies worden overgelegd;

Overwegende dat de tegenpartij laat gelden dat het bestreden besluit enkel de samenstelling van het tijdelijk kader van het departement heeft bepaald en zich beperkt heeft tot het vaststellen van het aantal ambtenaren en bedienden aan ieder van deze diensten verbonden; dat deze regeling de rangschikking van de reeds bij het departement bestaande ambten geëerbiedigd heeft en hierdoor het principe van de qualificering der betrekkingen niet aanraakte; dat de tegenpartij deze interpretatie samenvat door te beweren dat de woorden «alle vraagstukken die verband houden met...», voorkomende in het 1° van artikel 35 van het koninklijk besluit van 11 Juli 1949, als volgt dienen uitgelegd : «alle vraagstukken houdende wijziging...»;

Overwegende dat het bestreden besluit het tijdelijk kader vaststelt alsmede de eraan verbonden bezoldigingen; dat het de regeling beoogt van een vraagstuk dat rechtstreeks verband houdt met het geldelijk statuut van het personeel; dat het bestreden besluit het geldelijk statuut van het betrokken personeel verwezenlijkt;

Overwegende dat uit het verslag aan de Regent, dat de tekst van het besluit dd. 11 Juli 1949 voorafgaat, duidelijk blijkt dat de bevoegdheid van de raad algemeen is in zake administratief en geldelijk statuut der personeelsleden, alsmede in zake indeling der functies en qualificering van de betrekkingen; dat de bevoegdheid van advies van de departementale syndicale raad niet beperkt is tot de belangen van de reeds bestaande ambten; dat de boven vermelde interpretatie van de tegenpartij betreffende het 1° van artikel 35 noch op de tekst van het besluit, noch op het verslag aan de Regent kan steunen; dat derhalve het bestreden besluit aan de syndicale raad van advies diende overgelegd;

Overwegende dat het besluit van de Regent dd. 11 Juli 1949 de grondslagen vaststelt van de samenwerking tussen de Rijksbesturen en het daarvan afhangend personeel; dat het bij artikel 35 bedoeld advies in het belang van de agenten werd opgelegd; dat derhalve het overleggen aan de syndicale raden van alle vraagstukken, die onder hun bevoegdheid ressorteren, als een substantiële pleegvorm dient beschouwd;

Overwegende dat ter zake deze substantiële pleegvorm niet werd nageleefd;

Besluit :

Artikel 1. Het koninklijk besluit dd. 6 Juni 1951 is vernietigd.

Artikel 2. Dit arrest zal bij uittreksel worden bekendgemaakt in dezelfde vormen als het vernietigde besluit.

Artikel 3. De betaling van het recht van 300 frank wegens kosten, valt ten laste van de Staat.

Tweede geval.

Ledoux, Laurens en Galdberg t/ Belgische Staat
(Minister van Wederopbouw).

Verslaggever : de heer Mast.

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift dd. 3 April 1951;

Overwegende dat het beroep strekt tot de nietigverklaring van het koninklijk besluit van 9 Januari 1951, waarbij het tijdelijk organiek kader en de barema's van het personeel van het Bestuur der schade aan personen bij het ministerie van Wederopbouw vastgesteld werd voor het dienstjaar 1950; dat het bestreden besluit op 3 Februari 1951 in het Belgisch Staatsblad werd bekend gemaakt.

Overwegende dat de tegenpartij laat gelden dat het beroep niet ontvankelijk is daar het niet gedagtekend is ;

Overwegende dat dit middel niet kan weerhouden worden ; dat het verzoekschrift inderdaad, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 84 van het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State, per aangetekende brief werd toegezonden en de datum van het postmerk, terzake 3 April 1943, een bewijs is voor de datum van het verzoekschrift;

Overwegende dat de tegenpartij bovendien aanvoert dat het beroep ook niet ontvankelijk is daar Ledoux en Laurens er niet toe gerechtigd zijn als vertegenwoordigers van het syndicaat op te treden en evenmin van een persoonlijk belang laten blijken; dat, volgens de tegenpartij, het beroep door Goldberg ingediend ook niet ontvankelijk is omdat hij geen andere dan zijn persoonlijke belangen bij de Raad van State mag verdedigen en de weddeschaal, bij het bestreden besluit vastgesteld, hem een weddeverhoging toekent;

Overwegende dat Ledoux en Laurens als leden van de departementale raad van advies van het ministerie van Wederopbouw, belang hebben bij de naleving van de wettelijke bepalingen die de bevoegdheid van dit organisme regelen; dat Goldberg tot het personeel behoort, waarvan het kader en de barema's door het bestreden besluit werden vastgesteld; dat hij in die hoedanigheid van het bij artikel 11 van de wet van 23 December 1946 vereiste belang laat blijken om de vernietiging te vragen van het bestreden besluit; dat de omstandigheid dat de toepassing van het bestreden besluit voor Goldberg een weddeverhoging voor gevolg zou hebben, niet inhoudt dat hij van geen belang kan laten blijken om de vernietiging er van te vragen, daar de bij dit besluit vastgestelde wedde lager is dan die waarop hij aanspraak maakt;

Overwegende dat verzoekers tot staving van hun beroep inroepen dat het bestreden besluit niet voor advies overgemaakt werd aan de syndicale raad van advies; dat de tegenpartij hiertegen aanvoert dat het koninklijk besluit houdende vaststelling van het organiek kader van een departement niet aan het advies van de syndicale raad dient onderworpen, daar, door deze vaststelling, de uitvoerende macht een functionele bevoegdheid uitoefent welke aan de bemoeiing van de syndicale raad aan advies is onttrokken;

Overwegende dat artikel 35 van het besluit van de Regent dd. 11 Juni 1949 houdende syndicaal statuut van het Rijkspersoneel o.m. bepaalt dat alle vraagstukken die verband houden met het administratief en geldelijk statuut van het personeel, de rangschikking van de ambten en de qualificering der betrekkingen, door de betrokken ministers of door de erkende syndicale organisaties voor advies aan syndicale raden van advies worden voorgelegd;

Overwegende dat het bestreden besluit o.m. de weddeschalen van het tijdelijk personeel bij het Bestuur voor schade aan personen van het ministerie van Wederopbouw vaststelt; dat het de regeling beoogt van een vraagstuk dat rechtstreeks verband houdt met het geldelijk statuut van het personeel; dat het bestreden besluit het geldelijk statuut van het betrokken personeel verwezenlijkt; dat, luidens het verslag aan de Regent dat het besluit dd. 11 Juli 1949 houdende syndicaal statuut van het Rijkspersoneel voorafgaat, de bevoegdheid van de raden algemeen is inzake administratief en geldelijk statuut der personeelsleden, alsmede inzake indeling der functies en qualificering van de betrekkingen; dat door de vaststelling van de kaders en van de weddeschalen, de Koning de voorwaarden bepaalt welke vereist zijn voor het bestaan en de werking van het desbetreffende ministerie;

Overwegende dat het besluit van de Regent dd. 11 Juli 1949 de grondslag vaststelt van de vaste samenwerking tussen de Rijksbesturen en het daarvan afhankelijk personeel; dat het bij artikel 35 bedoeld advies in het belang van de agenten werd opgelegd; dat derhalve het voorleggen aan de syndicale raden van alle vraagstukken die verband houden met het geldelijk statuut van het personeel, als een substantiële pleegvorm dient beschouwd; dat deze substantiële pleegvorm niet werd nageleefd;

Besluit :

Artikel 1. Het koninklijk besluit van 9 Januari 1951 is vernietigd.

Artikel 2. Dit arrest zal bij uittreksel bekend gemaakt worden in dezelfde vormen als het vernietigd besluit.

Artikel 3. De betaling van het recht van 300 frank, wegens kosten, valt ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer B. — 19 Januari 1952.

Voorzitter : M. Scheyvaerts.

Raadsheren : M.M. Hodüm en Gilmet.

Advocaat-generaal : M. Stryckmans.

1. **Dagvaarding.** — Niet-vermelding van de namen en hoedanigheid van de mandatarissen ener N.V. — Nietigheid?
2. **Lastgeving.** — Optreden van lastgever tegen onderlasthebber.
3. **Vervoerovereenkomst.** — Toepasselijkheid van art. 7 van de wet van 25 Augustus 1891.

1. *Krachtens de regelen van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering (artikel 173, lid 2), is elke nietigheid van de inleidende dagvaarding gedekt, wanneer zij niet vóór elke andere exceptie of elk ander verweermiddel wordt opgeworpen.*

Hij die beweert, dat een persoon niet de hoedanigheid heeft om iemand te vertegenwoordigen, moet zulks bewijzen.

2. *Overeenkomstig artikel 1994, lid 2, B. W. kan de persoon, die de lasthebber in zijn plaats heeft gesteld, rechtstreeks door de lastgever worden aangesproken.*

3. *Artikel 7 van de wet van 25 Augustus 1891 op de vervoerovereenkomst is slechts toepasselijk wanneer het koopwaren betreft, die ter bestemming zijn aangekomen en op regelmatige wijze aan de geadresseerde werden geleverd. In casu zijn de koopwaren tijdens het vervoer verdwenen.*

A. v. M. t/ C. e.a.

Gezien het in regelmatige uitgifte overgelegd door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen dd. 1 Juli 1950 gewezen vonnis;

Overwegende dat de zaken ingeschreven onder nummers 17.875, 18.042, 18.135 en 18.168 verknocht zijn en dienen samengevoegd te worden;

Overwegende dat de beroepen regelmatig voorkomen;

I. *Ten aanzien van de excepties en middelen van niet-ontvankelijkheid door V. M. opgeworpen :*

Overwegende dat vóór de rechtbank appellant besluiten ten gronde heeft genomen en slechts de ontvankelijkheid van de eis bij gebrek aan rechtsverband had betwist;

a) Nietigheid van het exploit van rechtsingang wegens verzuim van aanduiding van de namen en hoedanigheid van de mandatarissen van geïntimeerde C.L.C. en ook van de aanduiding van de sociale zetel;

Overwegende dat, bij toepassing van het Wetboek van Burgerlijke rechtspleging alle nietigheid gedekt is zo deze niet vóór alle andere excepties of verweermiddelen opgeworpen wordt;

b) Niet-ontvankelijkheid van de eis wegens gebrek aan hoedanigheid van de fysieke persoon die in de inleidende dagvaarding vermeld staat als de wettelijke vertegenwoordiger van geïntimeerde N.V. van Frans recht L.C.;

Overwegende dat de dagvaarding betekend werd ten verzoeken van de C.L.C., naamloze vennootschap van Frans recht, waarvan de zetel gevestigd is te Parijs, vervolging en benaerstiging van haar bestuurder voor België, de heer R. A., wonende te B. (H. R. Brussel, n° 13.187);

Dat bij akte verschenen in de bijlage van het Bel-

g'sch Staatsblad van 1 Mei 1936 onder nummer 6527 de naamloze vennootschap vertegenwoordigd door haar bestuurder de heer V. B., bijzonder daartoe gemachtigd, krachtens beraadslaging van haar beheerraad van 14 Maart 1936 als mandataris, onder de titel van bestuurder voor België, benoemd en aangesteld heeft de heer R. A., wonende te B., toen A. aan wie zij de macht verleend heeft om o.a. in haar naam en voor haar rekening in rechte op te treden;

Overwegende dat het aan appellant, die voor de eerste rechter het debat ten gronde niet voor genoemde bestuurder heeft aangenomen, behoort te bewijzen dat in werkelijkheid de heer A. de hoedanigheid niet heeft om geïntimeerde te vertegenwoordigen (Rép. prat. V° Exploit n° 147);

Overwegende dat hij dit bewijs niet levert noch aanbiedt te leveren;

c) Niet-ontvankelijkheid van de eis wegens gebrek aan rechtsverband;

Overwegende dat appellant beweert dat waar zijn naam niet voorkomt in de vrachtbrief, hij niet als partij in het vervoerkontraat mag worden aangezien; dat hij enkel het vervoer heeft uitgevoerd op last hetzij van V. G., hetzij van C., doch niet als ondernemer van vervoer;

Overwegende dat krachtens artikel 1984 B.W., tweede lid, de lastgever gemachtigd is rechtstreeks te handelen tegen de persoon die de lasthebber in zijn plaats heeft gesteld;

d) Niet-ontvankelijkheid van de eis wegens gebrek aan wettelijk protest naar luidt van artikel 7 van de wet van 25 Augustus 1891;

Overwegende dat de bepaling van artikel 7 enkel van toepassing is wanneer het gaat over een koopwaar die ter bestemming is aangekomen en regelmatig aan de geadresseerde geleverd;

Dat, in casu, de koopwaar in de loop van het vervoer is verdwenen;

Dat de eis ingesteld zijnde geweest binnen de termijn voorzien door artikel 9 van dezelfde wet, de eis onvankelijk is;

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 6 Februari 1952.

Voorzitter: M. Verougstraete.

Rechtters: M.M. Moeneclaey en De Vreese.

O. M.: M. Matthys, substituut Procureur-generaal

Advocaten: Mrs Ancot en Haus.

Echtscheiding. — De in art. 268 B.W. bedoelde vordering kan niet bij akte van pleitbezorger tot pleitbezorger doch slechts bij dagvaarding worden ingesteld.

De in art. 268 B.W. bedoelde vordering tot het bevelen van voorlopige maatregelen gedurende het geding tot echtscheiding en tot scheiding van tafel en bed kan voor de Voorzitter in kortgeding niet worden ingesteld bij akte van pleitbezorger tot pleitbezorger, doch slechts bij dagvaarding. De regel van art. 337 Rv. betreft alleen de procedure voor de rechtbanken van eerste aanleg en wél de incidentele vorderingen, welke voor dezelfde rechter worden ingesteld, die van de hoofdvordering kennis neemt. De Voorzitter in kortgeding is een andere rechtsmacht dan de Rechtbank.

De juistheid van bovenstaande mening kan ook

worden afgeleid uit het feit, dat de vertegenwoordiging door pleitbezorger in kortgeding niet voorgeschreven is.

C. t/ F.

Advies van het Openbaar Ministerie

...Van meetaf, heeft verweerder de ontvankelijkheid van bedoelde eis formeel betwist, beweerend dat een rechtsvordering, vóór de rechter in kortgeding bij deurwaardersexploot aan de gedaagde betekend, volgens de algemene regelen van burgerlijke rechtspleging, dient ingesteld of ingeleid, en niet bij loutere paleisakte van pleitbezorger tot pleitbezorger. Verder heeft verweerder zich alleen in ondergeschikte orde omtrent de grond van de eis verdedigd.

Bij beschikking op tegenspraak dd. 11 Juli 1951, heeft de heer Voorzitter in kortgeding de rechtsgeldigheid van de gevolgde rechtspleging aanvaard, en verder ten gronde de volgende voorlopige maatregelen getroffen: (zonder belang).

Tegen deze beschikking heeft de oorspronkelijke verweerder, tijdig, regelmatig en ontvankelijk hoger beroep ingesteld, hetwelk gegrond is op dezelfde middelen, die hij reeds vóór de eerste rechter heeft doen gelden, en o.m. de niet ontvankelijkheid van de oorspronkelijke eis, ingesteld of ingeleid bij loutere akte van pleitbezorger tot pleitbezorger, terwijl, — naar het oordeel van appellant, — uit de bepalingen en de samenhang van art. 61 en volgende en van de artikelen 807 en 808 van het W. v. Burg. Rechtsvordering op afdoende wijze zou blijken, dat een vordering in kortgeding, evenals elke rechtsvordering, niet anders dan door een dagvaarding aan partij betekend vóór het gerecht aanhangig kan gemaakt worden.

II. Wat de rechtsgeldigheid betreft van het middel van rechtsingang van de oorspronkelijke eis, vóór de rechter in kortgeding.

Dat een geschil in de regel behoudens bij de wet bepaalde uitzondering vóór een rechtsmacht in betwiste zaken slechts geldig bij dagvaarding kan aangebracht worden, is een principe, dat op grond van de artikelen 61, 807 en 808 van het W. v.K. Burg. Rechtsv., ook vóór de rechter in kortgeding —, die een rechtsmacht in betwiste zaken is, — door de rechtsleer en de rechtspraak algemeen aanvaard wordt en waarop de wet in zake kortgeding slechts twee uitzonderingen kent, te weten:

1°) de dagstelling door vermelding op het proces-verbaal, waar de wet zulks voorziet, zoals in de gevallen bedoeld bij de artikelen 921 en 922 van het W. v. Burg. Rechtsv.

2°) de vrijwillige verschijning van partijen, zo het geval de bijzondere bevoegdheid in zake uitvoeringsgeschillen van de rechter in kortgeding betreft of een geval, waarin een uitdrukkelijke wettelijke bevoegdheid aan de rechter in kortgeding verleent. (zie Van Lenep, Het Kortgeding, uitg. 1951, blz. 365 tot 378).

Door geen ander middel van rechtsingang, meer bepaald niet door een akte van pleitbezorger tot pleitbezorger, kan een geschil vóór deze rechtsmacht worden ingesteld.

Aan dit principe werd nog onlangs herinnerd door de 2e Kamer van het Hof van Beroep te Gent bij een arrest dd. 13 November 1950, (R. W. 1950/51, kol. 593); het Hof voegde er zelfs aan toe dat de akte van pleitbezorger tot pleitbezorger als middel van rechtsingang vóór de rechter in kortgeding niet gel-

dig is, zelfs indien de hoofdzaak reeds vóór de rechtbank aanhangig is en partijen aldaar door pleitbezorgers vertegenwoordigd zijn.

Het advies, dat door onze geachte collega, de heer Substituut-Procureur-generaal Stevigny, in voormelde zaak uitgebracht werd, had reeds op grond van een uitvoerige rechtsleer de juistheid van deze beginselen duidelijk in het licht gesteld (zie dit advies gepubliceerd in R. W. 1950/51, kol. 681 tot 683).

Voormelde stelling, die de akte van pleitbezorger tot pleitbezorger als middel van rechtsingang vóór de rechter in kortgeding uitsluit, schijnt ons des te meer onaanvechtbaar, daar het ambt van de pleitbezorger vóór deze rechtsmacht niet verplichtend is: Titel XVI van boek V van het W. v. Burg. rechtsv. maakt immers geen enkele melding van het optreden der pleitbezorgers en het tarief verleent hen geen enkel salaris (zie Pand. B. V^o Référé (mat. civ.) — n° 1034; v^o Ordonnance de référé — n° 7; V^o Avoué, n° 409).

Kan nu van deze grondbeginselen afgeweken worden, waar het betreft het instellen vóór de rechter in kortgeding van de eis tot regeling van de voorlopige maatregelen in zake echtscheiding of scheiding van tafel en bed?

Tot rechtvaardiging van de ontvankelijkheid van de eis, zoals hij in onderhavige zaak ingesteld werd, verklaart de bestreden beschikking letterlijk als volgt:

«Aangezien art. 263 van het K. B. W. voorziet dat de Voorzitter bevoegd is om in zake echtscheiding of in zake scheiding van tafel en bed te beslissen, wanneer de vordering is aanhangig gemaakt door een blofe gerechtelijke oproeping van pleitbezorger tot pleitbezorger en wanneer de vordering in kortgeding wordt ingesteld na de dagvaarding ten gronde.»

Wanneer men echter aandachtig kennis neemt van de tekst van art. 7 van het K. B. n° 71, dd. 7 Februari 1936 dat art. 268 van het B. W. gewijzigd heeft, stelt men vast dat deze bepaling — toepasselijk in zake scheiding van tafel en bed ingevolge art. 875 van het W. van Burg. Rechtsv., gewijzigd bij art. 40 van het K. B. n° 300 — dd. 30 Maart 1936 — geenszins een zulkdanige procedure van rechtsingang voorziet of toelaat.

De tekst van dit art. 7 luidt immers als volgt:

«De voorzitter, uitspraak doende in kortgeding, is in elke stand van het geding bevoegd tot het nemen van de voorlopige maatregelen betreffende de persoon en de goederen, zowel van de partijen als van de gemeenschappelijke kinderen.»

De tekst van dit K. B., genomen op grond van de wet dd. 31 Juli 1934, betreffende de aan de Koning verleende buitengewone machten, verlengd en aangevuld door de wetten dd. 7 December 1934, 15 en 30 Maart 1935, doet dus geen afbreuk aan de hierboven in herinnering gebrachte grondbeginselen van de rechtspleging vóór de rechter in kortgeding.

Om deze afbreuk te rechtvaardigen moet door de geïntimeerde dan ook verwezen worden naar het verslag aan de Koning, dat het K. B. dd. 7 Februari 1936 voorafgaat, meer bepaald waar dit verslag verklaart:

«De rechter in kortgeding is een orgaan van de rechtbank. Daarom is het dat de eiser door één enkel exploit in zake echtscheiding, vóór de rechtbank, en voor de voorlopige maatregelen ten overstaan van de rechter in kortgeding, zal kunnen dagvaarden. Evenzo zullen de partijen in voorkomend geval bij akte van pleitbezorger tot pleitbezorger voor de rechter in kortgeding kunnen dagvaarden.»

Er dient echter te worden vastgesteld dat deze loutere passus uit het verslag aan de Koning door geen enkele tekst van het K. B. zelf bekrachtigd

wordt. Derhalve durven wij, samen met verscheidene auteurs, zoals R. Van Lennep («Het Kortgeding» — 1951 — blz. 378-VI — in fine) en P. Creten («Wetgeving en rechtspleging inzake echtscheiding en scheiding van tafel en bed» 1936 — blz. 55 — n° 115), er ten eerste aan twifelen, dat een dergelijke loutere verklaring door de hoven en rechtbanken als bindend kan beschouwd worden, destemee dat, bij afwezigheid van wettelijke bekrachtiging, alleen en uitsluitend in deze loutere passus steun zou kunnen gevonden worden voor de rechtvaardiging van een middel van rechtsingang, dat, wat de rechter in kortgeding betreft, door de grondbeginselen van de procedure vóór deze rechtsmacht en door het W. v. Burg. Rechtsv. zelf verworpen wordt, zoals hierboven reeds beklemtoond werd.

Indien «de rechter in kortgeding een orgaan is van de rechtbank» — aldus het verslag —, toch is en blijft hij een rechtsmacht, die van de rechtbank volkomen afgezonderd en zelfstandig is, en waarvoor de rechtsgedingen door geen andere middelen kunnen aangebracht worden dan door die, welke door de wet en door de wet alleen voorzien en bepaald worden, welke dan ook de mening zij van de opsteller van een verslag aan de Koning, mening die hij in de tekst van het K. B. op generlei wijze heeft uitgedrukt.

Weliswaar valt een eis tot regeling van de voorlopige maatregelen gedurende het geding van echtscheiding of scheiding van tafel en bed als een incidentele eis van de hoofdzakelijke eis te beschouwen, een bijzaak die de kring van dit geding verruimt (Zie: De Paepé — «Compétence civile» B. I. — blz. 424) en kan dergelijke incidentele eis ingesteld worden, hetzij ten principale bij wijze van dagvaarding, hetzij, zoals voorzien bij art. 337 van het W. van Burg. Rechtsv. op incidentele wijze door middel van een loutere akte van pleitbezorger tot pleitbezorger of paleisakte, d.w.z. een gerechtelijke oproeping tot de terechtzitting, betekende besluiten of zelfs zittingsbesluiten, mits aan de opgeroepen partij een korte termijn wordt gegeven ten einde haar toe te laten haar verdediging voor te bereiden. Aldus beslist een arrest van het Hof van Beroep te Luik dd. 28 Januari 1937 (Pas. 1938 — II — 23 en J. T. 1937 — kol. 294). Wat echter in de eerste plaats dient te worden opgemerkt is het feit, dat in dergelijk geval bedoelde middelen van rechtsingang van de incidentele eis alleen kunnen aangewend worden vóór één en dezelfde rechtsmacht — voor dewelke de hoofdeis tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed aanhangig is.

Hieruit afleiden dat, terwijl de hoofdeis aanhangig is vóór de rechtbank, dezelfde middelen van rechtsingang zouden kunnen aangewend worden ten einde de incidentele eis betreffende de voorlopige maatregelen aanhangig te maken vóór een andere rechtsmacht, — de rechter in kortgeding, — ware naar ons oordeel volkomen in strijd met de algemene grondbeginselen van de «saisine» der rechtsmachten, waarop alleen door een uitdrukkelijke wettelijke, van stipte uitleg, uitzondering kan gemaakt worden.

Merken wij terloops op dat het hierboven vermelde arrest van het Hof van Beroep te Luik geen andere betekenis noch draagwijdte heeft; het is de loutere toepassing van de principes van gemeen recht in zake rechtsingang.

Het wordt dan ook door sommige auteurs, zoals De Page (B. I. — uitg. 1948 — 945 — blz. 995), Kluyskens («Personen- en Familierecht» — uitg. 1950 — blz. 430 — n° 459) en door de «Novelles» (V^o Divorce et Sép. de corps — n° 905) verkeerd ingeroepen als recht-

nieuw art. 268 van het B. W., een eis tot regeling der spraak, waaruit zou blijken dat, in verband met het voorlopige maatregelen in zake echtscheiding of scheiding van tafel en bed, vóór de rechter in kortgeding zou kunnen aangebracht worden bij loutere akte van pleitbezorgers tot pleitbezorger, wijl de hoofdzakelijke eis aanhangig is vóór de rechtbank.

De loutere lezing van dit arrest volstaat om de overtuiging te geven, dat voornoemde auteurs aan deze beslissing een draagwijdte toeschrijven, die zij geenszins heeft.

Wij menen integendeel te moeten verwijzen naar een beschikking uitgesproken door de heer Voorzitter van de rechtbank te Luik, rechtsprekend in kortgeding, omdat deze beslissing ons voorkomt als zijnde de uitdrukking van het standpunt, dat in verband met het voorwerp van de onderhavige betwisting het meest overeenstemt met de vigerende principes en wettelijke voorschriften te dezer zake. Deze beschikking dd. 14 Januari 1939 (Pas. 1939 — III — 26) luidt als volgt:

« Bien que le président du tribunal civil soit compétent avec même titre que le tribunal, et concurremment avec lui, pour statuer sur les mesures provisoires en matière de divorce ou de séparation de corps, la demande de pension alimentaire portée, au cours d'une procédure en divorce ou en séparation de corps, devant le président du tribunal tenant d'audience des référés, n'est pas recevable lorsqu'elle a été formée, par un simple avenir signifié par l'avoué d'un des époux à l'avoué de l'autre.

» Cette façon de procéder se révèle irrécusable par le fait qu'elle impose au défendeur le ministère d'un avoué devant la juridiction des référés où ce ministère est facultatif les parties pouvant toujours comparaître personnellement ».

Op grond van al de hierboven gemelde beschouwingen menen wij dan ook te mogen besluiten dat, zelfs in zake de eis tot regeling van voorlopige maatregelen gedurende een geding tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, en al verklaart een passus van het verslag aan de Koning, dat het K. B. n° 239 dd. 7 Februari 1936 voorafgaat, het tegenovergestelde, de akte van pleitbezorger tot pleitbezorger geen geldig middel is van rechtsingang bij gemis aan wettelijke bekrachtiging door voormeld K. B., destemmer dat de procedure in kortgeding de tussenkomst van een pleitbezorger niet vereist. (Zie in dezelfde zin: R. Van Lennep — « Het Kortgeding » — 1951 — blz. 378 — VI).

De oorspronkelijke eis werd dan ook naar ons oordeel vóór de eerste rechter op niet rechtsgeldige wijze ingesteld en dient derhalve niet ontvankelijk te worden verklaard; art. 173 van het W. v. B. Rechtsv. heeft met deze kwestie niets te maken.

w.g. J. Matthijs.—

Ten gronde, zonder belang.

.....

Arrest:

Overwegende dat appellant vóór alle discussie ten gronde de onontvankelijkheid van de eis heeft opgeworpen op grond dat, zelfs in het geval voorzien door artikel 268 van het B. W., geen eis geldig kan worden ingeleid vóór de rechter in kortgeding bij akte van pleitbezorger tot pleitbezorger;

Overwegende dat naar luid van artikel 268 van het Burgerlijk Wetboek (artikel 7 van het Koninklijk Besluit van 7 Februari 1936) de voorzitter, uitspraak doende in kortgeding, in elke stand van het geding bevoegd is tot het nemen van de voorlopige maatregelen,

betreffende de persoon en de goederen zowel van de partijen als van de gemeenschappelijke kinderen;

Overwegende dat volgens het verslag aan de Koning, dat het Koninklijk Besluit van 7 Februari 1936 voorafgaat, de aangehaalde bepaling tot gevolg heeft dat, wat de voorlopige maatregelen aangaat, de rechtbank de partijen naar de voorzitter in kortgeding mag verwijzen, en de eis geldig door akte van pleitbezorger tot pleitbezorger mag worden ingeleid;

Overwegende dat, indien van deze twee gevolgtrekkingen de eerste in de rechtspraak ingang gevonden heeft, hetzelfde van de tweede niet schijnt te mogen worden gezegd (Z. Kortgeding Luik, 14 Januari 1939, Pas. 1939, III, 26. Het arrest van het Hof van beroep te Luik dd. 28 Januari 1937, Pas. 1938, II, 23, geciteerd door De Page, I. I, n° 945, en door Kluyskens, Personen- en familierecht N/459, als zijnde, over bewust vraagpunt, in de zin van het verslag aan de Koning, heeft niet deze betekenis); dat de rechtsleer ofwel de opvatting van het verslag aan de Koning zonder critiek weergeeft (De Page, loc. cit., Kluyskens, loc. cit., Piérard, Précis du Divorce n° 90) ofwel de gegrondheid van deze opvatting in twijfel trekt (Van Lennep, Het kortgeding, bl. 378; Creten, Wetgeving in zake echtscheiding n° 115);

Overwegende dat in de gevallen, die staan buiten artikel 268 van het Burgerlijk Wetboek, de rechtspraak gevestigd is in de zin van de ongeldigheid van een eenvoudige paleisakte als middel van rechtsingang vóór de rechter in kortgeding van voorlopige eisen, verband houdend met een procedure vóór de rechtbank van eerste aanleg aanhangig;

Overwegende weliswaar dat deze voorlopige eisen processueel niet als incidenten van de vóór de rechtbank vervolgde procedure kunnen beschouwd worden, terwijl in het speciaal geval van het nieuw artikel 268 de voorzitter in kortgeding bevoegd is om over eigenlijke incidenten der procedure tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed uitspraak te doen; dat verder overeenkomstig artikel 337 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (18 K. B. 30 Maart 1936) een incidentele eis bij eenvoudige paleisakte mag worden ingeleid;

Overwegende echter dat laatstvermelde regel betrekking heeft op de procedure vóór de rechtbanken van eerste aanleg, en wel op incidentele eisen ingesteld vóór dezelfde rechtsmacht, die van de hoofdeisen kennis neemt; dat de rechter in kortgeding, al moge hij naar de uitdrukking van het aangehaalde verslag aan de Koning een « orgaan » van de rechtbank zijn, toch een andere rechtsmacht is, waaruit volgt dat uit de speciale bevoegdheid door artikel 268 aan de rechter in kortgeding toegekend, niet mag worden besloten tot de rechtsgeldigheid van een eenvoudige paleisakte als middel van rechtsingang vóór deze rechtsmacht;

Overwegende dat geen andere middelen van rechtsingang geldig mogen aangewend worden dan die, welke door de wet zijn voorzien of op een wettelijke tekst steunen; dat waar noch de algemene regels door de rechtspraak erkend, noch artikel 268 van het Burgerlijk Wetboek, hetzij in zijn tekst, hetzij bij wijze van gevolgtrekking, de geldigheid van het in onderhavig geval gebezigde middel van rechtsingang rechtvaardigen, de eis als onontvankelijk had moeten worden afgewezen;

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord in zijn eensluidend advies de heer Matthijs, substituut procureur-generaal;

Doet het bestreden bevelschrift te niet; wijst de oorspronkelijke eis af als onontvankelijk en veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide aanleggen.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

10e Kamer. — 9 Februari 1952.

Voorzitter : M. Van Camp.
Rechters : M.M. de Chaffoy en Gepts.
O. M. : M. Paternostere.
Advocaat : Mr W. Calewaert.

Leurhandel. — De K.B. van 28 November 1931 en 16 October 1951 niet toepasselijk op handelaar, die zijn komst met een bel aankondigt en die aan een vaste klandizie verkoopt.

De omstandigheid dat de handelaar zijn komst aan de klandizie met een bel aankondigt, is als zodanig niet als een bestanddeel van de leurhandel aan te merken.

De handelaar die zijn koopwaar ten huize bezorgt van een vaste klandizie, waarvan de bestellingen ongeveer van tevoren gekend zijn, valt niet onder toepassing van de wettelijke voorschriften op de leurhandel.

O. M. t/ Van Boom e.a.

Overwegende dat betichten aanvoeren dat de bepalingen van artikelen 1, 2, 10 van het Koninklijk Besluit van 28 November 1939 op de leurhandel en het Koninklijk Besluit van 16 October 1951, waarbij de uitvoering van eerstgenoemd Koninklijk Besluit geregeld wordt, niet van toepassing zijn, omdat hun bedrijf niet als leurhandel kan aangezien worden en dat zij bovendien niet zouden geleurd hebben;

Overwegende dat betichten verder staande houden dat artikel 8, 4° van het Koninklijk Besluit van 28 November 1939 in hun voordeel kunnen inroepen volgens hetwelk de leveringen ten huize door gevestigde handelaars of hunne aangestelden aan een vast cliënteel, waarvan de behoeften juist of bij benadering tevoren gekend zijn, niet onder toepassing van voormelde bepalingen zouden vallen;

Overwegende dat eerste betichte als gevestigde handelaar het bedrijf van beenhouwersoep-bereider en soephandelaar uitoefent, waren die hij bij middel van autovoertuigen verdeelt;

Overwegende dat het niet betwist wordt dat eerste betichte en zijn aangestelden hunne aankomst in de onderscheiden straten aankondigen bij middel van een bel, waarna de leveringen gebeuren;

Overwegende dat dit element alleen niet volstaat om de leurhandel te kenmerken, de formele uitspraak van de Technische en Sociale Dienst van het ministerie van Economische Zaken ten spijt;

Dat inderdaad het gebruik van een bel slechts een verwittigingsmiddel is om de op dit uur over weinig tijd beschikbare huismoeders te verwittigen en de bedelingen vlugger te laten geschieden;

Overwegende dat het aanwerven van nieuwe klanten niet verboden is, en het uit de massa der verklaringen der verbalisanten niet op te maken is of de nieuwe klanten aangelokt worden door de handels-

faam van betichte en de degelijkheid zijner waren ofwel door het gerucht der bel, en welk het percentage van nieuwe en vaste klanten was;

Overwegende dat niettegenstaande de belangrijkheid van dit element de talrijke verbalisanten nagelaten hebben nopens dit punt inlichtingen te verzamelen en er zich toe beperkt hebben vast te stellen dat betichten hun aankomst kenbaar maakten met een bel en soms nieuwe klanten bedienden, feit dat van algemene bekendheid is;

Overwegende kortom dat in casu het enig element dat nog voor betwisting vatbaar zou kunnen zijn er in bestaat na te gaan of eerste betichte mag rekenen op een bestendig cliënteel, waarvan de behoeften juist of bij benadering tevoren bekend zijn;

Overwegende dat eerste betichte in dit verband een copie van een deskundig verslag overlegt van deskundige-boekhouder Maurice Gerard, benoemd door de heer Vrederechter van het 4de kanton te Antwerpen bij vonnis van 26 Juli 1950 met de welbepaalde opdracht de wijze van de handel te beschrijven, te zeggen of eerste betichte lijsten bezigt van vaste klanten, en de hoeveelheid soep aan te duiden die gemiddeld per dag aan vaste en toevallige klanten bedeeft wordt;

Overwegende dat de aangestelde deskundige tot het besluit kwam dat Van Boom zijn soep levert aan fabrieken, scholen, publieke instellingen, kindertuinen, personeel van Antwerpse firma's, burgerlijke stand en aan particulieren, welke op lijsten vermeld staan. Dat verder op enige liters na de dagelijkse omzet bijna dezelfde is en dat de toevallige klanten welke eventueel aan de vrachtwagens komen kopen als uitzondering mogen beschouwd worden daar deze verkoop slechts op 20 à 30 liter per dag kan geschat worden;

Overwegende dat uit hetgeen voorafgaat blijkt dat de klanten die vlees nemen van de firma Van Boom, eveneens noodzakelijkerwijze overwegend vaste klanten zijn;

Overwegende derhalve dat het van goede gerechtigheid is te besluiten dat de betichten hun waren ten huize leverden aan een standvastig cliënteel, waarvan de behoeften juist of bij benadering tevoren gekend zijn, derhalve niet onder toepassing van de bepalingen op de leurhandel vallen en de telastleggingen niet bezwezen zijn;

Gelet op de bepalingen van de artikelen 191 en 186 van het Wetboek van Strafvordering; 2, 11, 12, 14, 31, 32, 34, 35, 37, 41 der wet van 15 Juni 1935;

Om deze beweegredenen,

en bij toepassing van artikelen 44 en 45 W. v. S., door de Heer Voorzitter aangeduid;

Rechtdoende op tegenspraak ten aanzien van de betichten : Van Boom Julius, Pilyser, Mangelschots Yvonne en Ten Grootenhuyse,

en bij verstek ten aanzien van de andere betichten;
De Rechtbank spreekt al de betichten vrij en stelt hen buiten zaak zonder kosten;

Beveelt de teruggave aan de eigenaar van de aangeslagen voorwerpen vermeld onder nederleggingsakte n° 34909/51.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

TAALKUNDIGE KRONIEK

BOEKBESPREKINGEN

Nr 3.

Dr Remi Sterkens, *Het Stellen in het Nederlands voor Handel en Administratie*, Brussel, Baude, (1948), 8°, 358 blzn.

De uitgeverij Baude heeft sinds enige jaren een groot aantal Franse taalkundige werken gepubliceerd. Het verheugt ons dat diezelfde firma het Nederlands eveneens op de voorgrond stelt. Zij verraste ons met bovengemeld werk dat in Vlaanderen broodnodig is.

Alwie behoorlijk wenst te stellen, staat gewoonlijk voor een onoverkomelijke hinderpaal: « Welk is het meest geschikt handboek, waarvan de studie kan bijdragen om de gedachten te leren ordenen en te uiten? »

De taalkundige bibliografie duidt ons handleidingen aan, die het aanleren van het stellen en spreken vergemakkelijken. Na een eerste kennismaking met sommige uitgaven komt men dikwijls bedrogen uit. Vele onder die bedoelde werken zijn te eenzijdig opgevat. Meermalen verwijzen gemakzuchtige of onbevoegde auteurs naar soortgelijke of aanverwante leidraden om menige moeilijkheid bij het stellen te helpen ontwarren.

De publicatie van dergelijke werken die de moeilijke « kunst » van het stellen onvolledig belichten noemen we betreurenswaardig en zeer laakbaar. Wanneer een schrijver in zijn handboek er nog aan toevoegt: « goede schrijvers zullen u op de rechte baan helpen om deze of die moeilijkheid op te lossen », enz., dan heeft die taal- of letterkundige theoreticus onmiddellijk alle gezag bij veel intellectuelen verloren.

* * *

Om een dergelijke leemte in het domein van het stellen aan te vullen, schreef de bekende taalkundige en essayist R. Sterkens: *Het Stellen in het Nederlands voor Handel en Administratie*.

In genoemd werk wenst de didacticus het stellen niet fragmentarisch te belichten. Het was zijn harte-wens opdat iedere belangstellende in zijn boek de nodige aanwijzingen zou aantreffen, ten einde het ingewikkeld probleem van het stellen op een voldoende wijze te kunnen uitdiepen.

Het schriftelijk uiten van gedachten is heel moeilijk voor degenen, die steeds hebben veronachtzaamd hun overwegingen op een beschaafde manier neer te schrijven.

Naast het grondbegrip van het woord « stellen » — in geschreefte brengen, Van Daele — kunnen we aan het woord een ruimere betekenis toekennen: grondige taalbeheersing, psychologische eigenschappen, waarnemen en logisch denken; passende lectuur en onverdrotene studie om het proces van het appercipiëren te verruimen en te vergemakkelijken.

Een plannetje vastleggen, het onderwerp er van nadien losjes uitwerken volgens enige primaire stijlvoorschriften, kunnen we bezwaarlijk « stellen » noemen. Op die wijze bereiken we een negatieve uitslag. Het geschrijf zal grotendeels overeenstemmen met het onnederlands en onbeholpen briefje, waarvan H. Meert gewaagt in zijn werk: *Onkruid onder de Tarwe* (1).

(1) en (2) H. Meert, *Onkruid onder de Tarwe*, Proeve van Taalzuivering, Turnhout, N. V. Brepols, 1941, 8°, 300 blzn. (cfr blz. 1-2; 122).

Honderden zullen de afkeuring verdienen van J. C. van Wageningen: « Sloddervossen, afschuwelijke sloddervossen op het gebied van taal en stijl zijn wij. Als we het zelf goed beseffen, zouden we ons diep schamen ».

De gebruiker dient een betamelijk Nederlands te bezigen. Hij zal het verafschuwen zijn gedachten te uiten in die ergerlijke poespas, waarvan we dagelijks menigvuldige voorbeelden aantreffen in de handels- en administratieve taal. Daarenboven zal hij er eveneens prat op gaan zijn ideeën eenvoudig maar behoorlijk voor te stellen.

Om dat doel te bereiken splitste de heer Sterkens zijn leidraad in drie delen: 1° *de taal*; 2° *de stijl* en 3° *het stellen*, dat het voornaamste deel vormt van zijn sterk gedocumenteerd handboek.

De auteur vergast ons in het eerste deel op interessante beschouwingen over taal, spelling en spraak-kunst. De kwestie van de *dde* en *de* — *tte* en *te*, alsmede andere spellingsmoeilijkheden blijven niet onbesproken. We hebben met voorliefde gegrasdruind in het « Nederlands taaleigen » (blzn. 67-82). Ondanks de hem zeer schaars toegemeten plaatsruimte heeft de schrijver nochtans belangrijk taalmateriaal verzameld.

De heer Sterkens bracht talrijke gallicismes bijeen. Zo verwijft hij achtereenvolgens bij

a) het *lidwoord*: In rouw (en deuil), Nederlands *in DE rouw*; Mevrouw Weduwe..., *Mevrouw De Weduwe*;

b) het *naamwoord*: De archieven (les archives), *het ARCHIEF*; de strijden (les combats), *de strijd*.

c) het *werkwoord*: De gemoederen bedaren zich (se calment), *de gemoederen BEDAREN*; huis te kopen (maison à vendre), *huis te KOOP*, enz.

De aanwijzingen bij het juist gebruik van het voorzetsel zijn geheel praktisch en belangwekkend. Het opgenomen lijstje zal de gebruiker in staat stellen talrijke taalfouten te vermijden.

Voorts legt de schrijver de nadruk op de verderfelijke invloed van provincialismen, germanismen, anglicismen en soortgelijke fouten tegen het taaleigen.

Zijn bezorgdheid om de taalzuivering door te drijven vooraleer de schrijftaal te hanteren komt ten goede aan de belangstellenden. Het oefenen van een dergelijke strenge taalpolitie beaamt H. Meert volmondig als volgt: « Wil nu een Zuidniederlander zijn taal zuiver leren schrijven, dan zal hij zorgvuldig de Nederlandsche idiotismen moeten in acht nemen, en vermijden dat hij gallicismen, germanismen, anglicismen woordelijk in zijn proza overbrengt. Daar we bijzonder aan Franschen invloed bloot staan en we door opvoeding en dagelijksche lectuur zoozeer aan de Fransche uitdrukking ter inkleeding van onze denkbeelden gewoon zijn, zijn de gallicismen verreweg onze ergste vijanden. » (2).

Het tweede deel, *de Stijl*, bevat 95 bladzijden. Hier wordt gewezen op het verschil tussen spreek- en schrijftaal; vervolgens bespreekt de linguïst de aanschouwelijkheid, de rol van de zintuigen bij het stellen, de beeldspraak, de gevoelswaarde van de woorden, het ritme, de zinsbouw, de leestekens, het gebruik van *dat*, *wat*, *hetgeen*, *welke*, *waarmee*, *waarover*. De verklaring van het zinsverband en de stijlfiguren besluiten dit gedeelte.

In het derde deel, *het Stellen* (blzn. 183-309) weidt de heer Sterkens uit over de techniek van het opstel. Hij licht o.a. toe: het vinden van de gedachten, de chrie, het vormen van de redenering, de fouten in de redenering. Hoe moeten we een plan maken? De delen van een opstel. Daarna volgt de uitlegging van de verschillende genres: beschrijving, verhaal, verhande-

ling, redevoering, brief. In een vierde deeltje volgen *uitgewerkte oefeningen*, die het werk op een vindingrijke en waardige besluiten.

Het Stellen in het Nederlands voor Handel en Administratie kunnen we beschouwen als een aanwinst op taalkundig gebied. Pedagoog en leraar Sterkens leidt de gebruikers van zijn handboek, stap voor stap, op de weg om het verlangde resultaat te behalen.

Deze leidraad bevat ontzaglijk veel studiemateriaal. Het boek zullen we niet alleen bestuderen om zijn rijke inhoud, maar we zullen er altijd opnieuw naar grijpen om menige moeilijkheid op te lossen, onze taalkennis op te frissen en onze intellectuele bagage op peil te houden. Benevens de didactische waarde bezit het boek doordachte bladzijden die wellicht bij de humanistische letterkunde behoren. Daarom is op die handleiding een gezegde van Sainte-Beuve toepasselijk: « Heureux ceux qui lisent, qui relisent, ceux qui peuvent obéir à leur libre inclination dans leurs lectures! »

Het handboek van de heer Sterkens is niet uitsluitend bestemd voor bedienden en studenten, maar het werk zal eveneens dienstig zijn voor intellectuelen, redenaars, geneesheren, juristen, kortom voor allen, die dagelijks moeten schrijven.

* * *

De uitgever verdient veel lof. Op zijn beurt heeft hij meegewerkt om de Vlaamse cultuur met een nuttig boek te verrijken.

Albert Blontrock.

MEDEDELINGEN

In de Vlaamse Linie van Vrijdag, 30 Mei, verscheen een belangrijk artikel, waarvan wij hieronder het bijzonderste mededelen, betreffende:

ACHTERSTAND IN VLAAMSE MAGISTRATUUR

De wet op de vernederlandsing van het gerecht van 1935 is de beste van de vooroorlogse taalwetten. Zij voorziet een strenge sanctie: de nietigheid van alle handelingen die in strijd met de wetsbepalingen op het taalgebruik werden gesteld. Het gerechtsleven in het Vlaamse land werd vanaf 15 September 1935 snel en grondig vernederlandsd.

Het Vlaamse vraagstuk is echter breder dan een kwestie van taalgebruik. Dit kan men vaststellen als men de cijfers over het aantal magistraten in het Vlaamse land vergelijkt met het aantal magistraten in Wallonië. Men kan ook vaststellen dat de Vlaamse provincies in de twee Beroepshoven namelijk Brussel en Luik waarvan de bevoegdheid zich zowel over Vlaams als Waalse provincies uitstrekt over een onvoldoende invloed beschikken.

De twee en vijftig raadsheren in het Hof van Beroep van Brussel worden gerecruteerd in de provincie Brabant, Antwerpen en Henegouwen. Twee en twintig plaatsen komen toe aan de provincie Brabant, veertien aan de provincie Antwerpen en zestien aan de provincie Henegouwen.

Indien wij de cijfers, toegekend aan de provincie Antwerpen, vergelijken met deze toegekend aan de provincie Henegouwen, dan bemerkt men onmiddellijk dat de provincie Henegouwen bevoordeligd wordt, wat in een tweetalig Hof van het grootste belang is, daar op die wijze de verfranste meerderheid van het Hof

van Beroep zich kan handhaven en ook de verfransing van Brussel vergemakkelijkt en in de hand werkt.

De provincie Antwerpen heeft 1.248.748 inwoners, en drie en tachtig magistraten in de rechtbanken van eerste aanleg. Die magistraten verlenen gemiddeld jaarlijks 16351 vonnissen.

De provincie Henegouwen heeft 1.190.975 inwoners en honderd en twaalf magistraten die 14.199 vonnissen verlenen.

Zich steunend op het bevolkingscijfer zouden de dertig plaatsen van raasheren, toegekend aan de provincies Antwerpen en Henegouwen als volgt moeten verdeeld worden: bevolking der beide provincies samen: 2.248.748 inwoners verdeeld door dertig raasheren is zestien raadsheren voor Antwerpen in plaats van 14, en veertien raadsheren voor Henegouwen in plaats van zestien.

Uit de vergelijking van het aantal magistraten in iedere provincie kunnen er geen cijfers gehaald worden daar in Henegouwen voor minder inwoners en een kleiner aantal vonnissen honderd en twaalf magistraten zijn tegenover Antwerpen waar er maar drie en tachtig zijn. De enige gevolgtrekking, die men op grond van die cijfers kan maken, is, dat het aantal magistraten in Henegouwen moet herleid worden tot vijf en zeventig, ofwel voor Antwerpen het aantal magistraten verhoogd tot honderd vijf en twintig.

Daaruit kan men ook besluiten, dat in Henegouwen vele jonge advocaten gemakkelijker een baantje vinden in de magistratuur — betaald door de Staat — om veel minder te verrichten dan een Antwerps magistraat.

Ook ten overstaan van de andere provincies is de vergelijking interessant te noemen. Limburg, Namen en Luxemburg ressorteren aan het rechtsgebied Luik. Limburg stuurt vier raadsheren naar het Hof van Beroep te Luik, Namen zes, en Luxemburg vijf. Welnu, Limburg heeft 360.000 inwoners, Namen eveneens 360.000, en Luxemburg 240.000. In Limburg zijn er twee en twintig magistraten, in Namen drie en dertig en Luxemburg dertig. De twee en twintig magistraten in Limburg vellen jaarlijks 3.689 vonnissen, de drie en dertig magistraten in Namen 3.162, en de dertig magistraten in Luxemburg 2.382. De reden, waarom Limburg beperkt wordt tot vier raadsheren en aan Namen er zes toegekend worden, ziet men niet goed in. Ofwel moet Limburg er eveneens zes bekomen, ofwel moet Namen herleid worden tot vier raasheren, ofwel moeten in elk dier twee provincies vijf raadsheren aangesteld worden. Doch wanneer men dan Limburg vergelijkt met Luxemburg, moet men volgens het aantal vonnissen vijf raadsheren aanstellen te Limburg, en vier in Luxemburg, en in verhouding tot de bevolking dezelfde cijfers toekennen. Het aantal magistraten kan niet in aanmerking genomen worden om de hierboven gemelde oorzaken.

Een andere vergelijking lijkt eveneens zeer aan gebracht: Oost-Vlaanderen heeft 1.222.573 inwoners, Luik heeft er 974.001. De provincie Luik stuurt dertien raadsheren naar het Hof van Beroep, Oost-Vlaanderen daarentegen enkel twaalf. Wanneer nu het cijfer voor Luik weerhouden wordt, zou Oost-Vlaanderen dan eigenlijk zeventien raadsheren naar het Hof moeten sturen, of wanneer men het cijfer voor Oost-Vlaanderen weerhouden wil als maatstaf, zou Luik slechts tot een aantal van tien raadsheren gerechtigd zijn.

De provincie Luik heeft 92 magistraten, Oost-Vlaanderen heeft er 68. In de provincie Luik worden 9.895 vonnissen geveld, in Oost-Vlaanderen 13.723.

De provincie Namen telt 3 Werkrechterstraden en één Werkrechterstraat van Beroep; voor heel de pro-

vincie Limburg bestaat slechts een enkele Werkrechtssraad, waarvan de zaken in beroep naar de Werkrechtssraad van Beroep van Antwerpen verwezen worden.

Er is ook een kwestie van de rang. Volgens hun belang (of juist hun belang in het verleden) worden de Rechtbanken van Eerste Aanleg in de eerste, tweede of derde categorie geplaatst. Dit is meer dan een zuivere formaliteit, want het heeft zijn invloed op de weddeverhogingen.

* * *

Deze cijfers spreken voor zichzelf. De wanverhouding tussen het aantal magistraten in de beide landsgedeelten ten aanzien van het bevolkingscijfer moet echter niet uitsluitend toegeschreven worden aan een willekeurige bevoordeling van Wallonië. Deze wanverhouding is gedeeltelijk historisch gegroeid. Sedert de vaststelling van het aantal magistraten in de verschillende Hoven en Rechtbanken deden zich belangrijke verschuivingen in het bevolkingscijfer van hun rechtsgebied voor. Henegouwen was tot voor enkele jaren de tweede provincie van het land (na Brabant) voor wat het bevolkingscijfer betreft. Thans wordt deze plaats door Antwerpen ingenomen. Limburg, lange tijd de provincie met de kleinste bevolking heeft sedert enkele jaren Luxemburg voorbijgestreefd.

Aan deze toestand moet een einde komen. De minister van Justitie heeft het inzicht te kennen gegeven het aantal magistraten te verminderen. Het ligt voor de hand dat hij bij deze gelegenheid ook dit aantal aan de demografische werkelijkheid van het land moet aanpassen. Men moet van de minister verwachten dat hij zijn voorstel op dit gebied voor de stemming van de begroting aan de Kamers zal mededelen. Dit is een belangrijk vraagstuk... zo belangrijk dat de Vlaamse Kamerleden er goed zouden aan doen de stemming van de begroting afhankelijk te maken van een redelijke oplossing.

* * *

Deze gegevens over de toestand in de magistratuur, die ons van bevoegde zijde werden ter hand gesteld doen nog een andere vraag oprijzen. Zou hetzelfde onderzoek niet moeten gebeuren voor de andere administraties, inbegrepen de parastatale instellingen? Wij zijn ervan overtuigd dat dit onderzoek tal van ongelijkheden aan het licht zou brengen. Het is nochtans billijk dat het Vlaamse land, en ieder van zijn administratieve secties over een administratief apparaat zou beschikken dat gelijkwaardig is met de overeenkomende administratie in het Waalse landsgedeelte. Hoezeer de Vlaamse belangen door de huidige toestand geschaad worden is duidelijk: Wallonië beschikt over beter uitgebouwde administraties, zodat bijvoorbeeld de rechtsbedeling er vlugger en beter gebeurt dan in Vlaanderen.

Tegelijk verschaffen deze uitgebreide administraties grotere mogelijkheden aan de Waalse bevolking om een betrekking te vinden en om een loopbaan te maken.

Wij houden geen pleidooi voor een verdere uitbreiding van het reeds te zware administratieve apparaat in het land. Er moet echter een verdelende rechtvaardigheid zijn: per bevolkingsgroep moet de administratie in het Vlaamse land even sterk uitgebouwd zijn als in Wallonië ».

PRIJSVRAAG DER VERENIGING « HANDELSRECHT » TE 'S GRAVENHAGE

De Vereniging « Handelsrecht » vraagt :

Een rechtsvergelijkend en kritisch onderzoek van de maatstaven, welke in wetgeving en rechtspraak de grens bepalen tussen toelaatbare en ontoelaatbare reclame in het bedrijfsleven.

Inzenders kunnen desgewenst aan de door hen voorgestane denkbeelden uitdrukking geven in een ontwerp van wet met toelichting.

Het antwoord moet in de Nederlandse taal zijn gesteld, met de schrijfmachine zijn geschreven en vóór 1 April 1953 in drievoud worden ingeleverd bij de Secretaris van de Vereniging, Mr A. F. van Manen, Pompstationsweg, 21, 's-Gravenhage.

Het zal de naam en het adres van de schrijver niet mogen vermelden, noch enige andere aanduiding van herkomst mogen bevatten, doch voorzien moeten zijn van een motto, dat ook zal moeten voorkomen op een bijgevoegde gesloten en verzegelde enveloppe, welke naam en adres van de schrijver volledig moet behelzen. Voorts zal het antwoord een correspondentie-adres moeten vermelden, hetwelk eveneens geen aanwijzingen omtrent de schrijver mag geven.

De vereniging stelt een bedrag van f 1000,— (één duizend gulden) beschikbaar ter beloning van de beste inzending, welke een prijs waardig wordt gekeurd, met die verstande, dat de jury de bevoegdheid heeft genoemd bedrag onder meer inzenders te verdelen dan wel slechts een gedeelte daarvan toe te kennen.

De naam (namen) van wie een prijs waardig wordt (worden) geoordeeld, wordt (worden) openbaar gemaakt.

De Vereniging krijgt het auteursrecht van de bekroonde inzendingen; de niet-bekroonde inzendingen worden desgewenst aan de opgegeven correspondentie-adressen teruggezonden.

De beoordeling der inzendingen zal geschieden door een jury, bestaande uit de Heren Prof. Mr J. Offerhaus, Prof. Mr Ph. A. N. Houwing en Prof. Mr G. H. C. Bodenhausen.

De beslissing der jury is onherroepelijk. In gevallen, hierboven niet voorzien, beslist het Dagelijks Bestuur van de Vereniging.

*Vereniging « Handelsrecht » :
Kamphuisen, Voorzitter.
Van Manen, Secretaris.*

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie - n° 4 van April 1952.
Wetgeving.

Tijdschrift voor Gemeenterecht - 5e aflevering Mei 1952.

Commissie van Openbare Onderstand. -- Benoemingen. -- Burgerlijke Stand. -- Gemeenteraad. -- Historische monumenten. -- Onteigeningen ten algemene nutte.

Nederlands Juristenblad - n° 22 van 31 Mei 1952.

Mr. J. G. Sauveplanne, Het Brits-Noorse visserijgeschil. -- Mr P. Dresen S.J. Nogmaals verschijningsverbod en art. 7 Grondwet. -- Mr Th. L. van der Veen, Nogmaals de civiele vordering van de beledigende partij in aanrijdingszaken.